

Το γερμανικό αποτύπωμα
στην ελληνική οικονομία

Ίδρυμα Οικονομικών
& Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

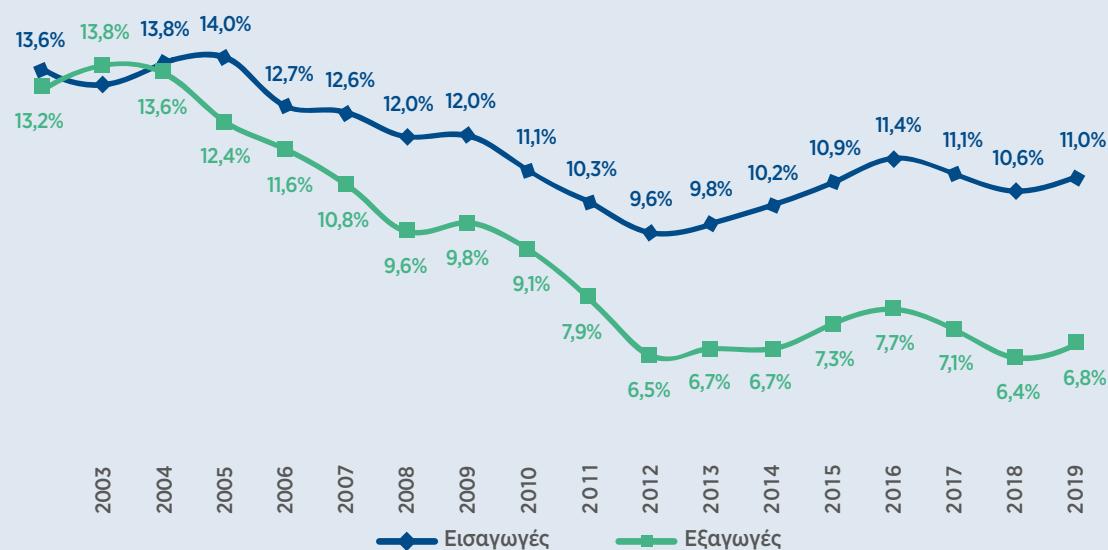
Βασικός στόχος της μελέτης είναι η αποτύπωση της συμβολής των διμερών οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και Γερμανίας στα οικονομικά μεγέθη της χώρας. Στο πλαίσιο της μελέτης εξετάζονται οι τάσεις στις εμπορικές και επενδυτικές ροές μεταξύ των δύο χωρών και ποσοτικοποιούνται οι άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις από τη λειτουργία και τις επενδύσεις εταιριών-μελών του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου στην ελληνική οικονομία.

Εισαγωγή Η Γερμανία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς και επενδυτικούς εταίρους της Ελλάδας. Η υψηλή θέση της Γερμανίας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα έρχεται ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης στενών επιχειρηματικών επαφών μεταξύ των δύο χωρών σε βάθος πολλών δεκαετιών. Στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων, σημαντική συνεισφορά έχει και η λειτουργία του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ), το οποίο ιδρύθηκε το 1924 και αποτελεί μέρος του δικτύου των Διμερών Γερμανικών Εμπορικών Επιμελητηρίων.

Εμπορικές σχέσεις με τη Γερμανία

Η Γερμανία κατέχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές της Ελλάδας και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας. Το 2019, οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων στη Γερμανία ανήλθαν στα €2,2 δισ., ενώ η αξία των εισαγωγών προϊόντων από τη Γερμανία προς την Ελλάδα ξεπέρασε τα €5,9 δισ., με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται εμπορικό έλλειμμα αγαθών €3,7 δισ. στο διμερές εμπόριο Ελλάδας - Γερμανίας. Αντίθετα, στις υπηρεσίες η Ελλάδα καταγράφει διαχρονικά πλεόνασμα στο διμερές εμπόριο (€2,6 δισ. το 2018), καθώς οι εισπράξεις από τη Γερμανία διατηρούνται σε αρκετά υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τις πληρωμές για υπηρεσίες προς τη Γερμανία (€3,8 δισ. έναντι €1,2 δισ. αντίστοιχα το 2018).

Διάγραμμα 1: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας-Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

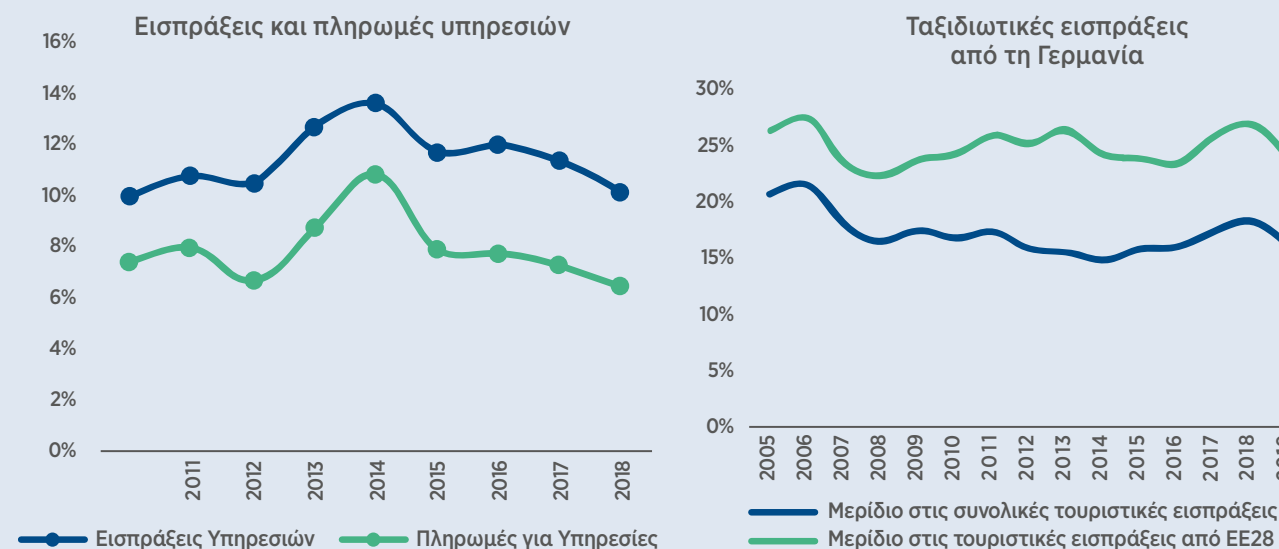
Περίπου το 12% κατά μέσο όρο των εισαγωγών προϊόντων της Ελλάδας την περίοδο 2002-2019 προερχόταν από τη Γερμανία, έναντι 9% των εξαγωγών (Διάγραμμα 1). Στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, οι εισαγωγές από τη Γερμανία καλύπτουν το 21% των συνολικών εισαγωγών της Ελλάδας από χώρες της Ε.Ε.-28, έναντι 12% των εξαγωγών προς χώρες της Ε.Ε.-28.

Η πανδημία επηρέασε αρνητικά τις εμπορικές ροές το 2020, ωστόσο το μερίδιο των διμερών σχέσεων στο διεθνές εμπόριο της Ελλάδας με τη Γερμανία ενισχύθηκε, καθώς η πτώση στο εμπόριο με τον υπόλοιπο κόσμο ήταν εντονότερη. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές αγαθών από τη Γερμανία το εννιάμηνο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 μειώθηκαν κατά 4,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, έναντι μείωσης 14,2% στο σύνολο των εισαγωγών. Οι εξαγωγές προς τη Γερμανία την ίδια περίοδο καταγράφουν άνοδο 4,0%, έναντι υποχώρησης κατά 11,7% στο σύνολο. Οι μεταβολές αυτές ενίσχυσαν το μερίδιο των εισαγωγών από τη Γερμανία στο 12,2% το πρώτο εννιάμηνο του 2020 έναντι 11,0% το 2019, ενώ οι ελληνικές εξαγωγές αντιστοιχούν στο 7,9% έναντι 6,7% το 2019.

Ανά κατηγορία προϊόντων οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, τρόφιμα και ποτά καταλαμβάνοντας το 57,9% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία την περίοδο 2015-2019. Σε κλαδικό επίπεδο, τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/4 (24,2%) των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία το

2019, ενώ ακολουθεί ο κλάδος φαρμάκων με 13,5% και ο κλάδος βασικών μετάλλων (αλουμίνιο, χαλκός, κ.ά.), με 13,1%. Το 2020 το μερίδιο στον κλάδο των τροφίμων ενισχύθηκε κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες, όπως και στα προϊόντα αγροτικής παραγωγής (κατά 2,1 μονάδες), σε αντίθεση με τον κλάδο διύλισης πετρελαίου όπου υπήρξε συρρίκνωση.

Διάγραμμα 2: Μερίδιο Τουριστικών Εισπράξεων Γερμανίας

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Το μερίδιο των εισπράξεων υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών της Ελλάδας ήταν 10,1% για το 2018, με πτωτική τάση από το μέγιστο της περιόδου το 2014 (13,6%). Στο σκέλος των ταξιδιωτικών ροών με τη Γερμανία, είναι σαφής η σημαντική υπερκάλυψη των ταξιδιωτών από Γερμανία και συνεπώς των εισπράξεων, έναντι των πληρωμών διαχρονικά. Το 2019 οι αφίξεις επισκεπτών από τη Γερμανία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 4,0 εκατ. Στις ταξιδιωτικές εισπράξεις της Ελλάδας, βασική συνιστώσα των εισπράξεων από υπηρεσίες, η Γερμανία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στο σύνολο της περιόδου 2005-2019 (17,2%). Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο του συνόλου των ταξιδιωτών διαχρονικά, καθώς προσεγγίζει τα 735 ευρώ ανά ταξίδι, έναντι 535 ευρώ στον μέσο όρο. Σχετικά με την επίδραση της πανδημίας, η κάμψη στις ταξιδιωτικές αφίξεις από τη Γερμανία το πρώτο εννιάμηνο του 2020 ήταν μικρότερη (-66,7%) έναντι του συνόλου (-77,2%), όπως και η πτώση στις εισπράξεις (-69,4%), με αποτέλεσμα την ενίσχυση του μεριδίου σε όρους αφίξεων και εισπράξεων από τη Γερμανία.

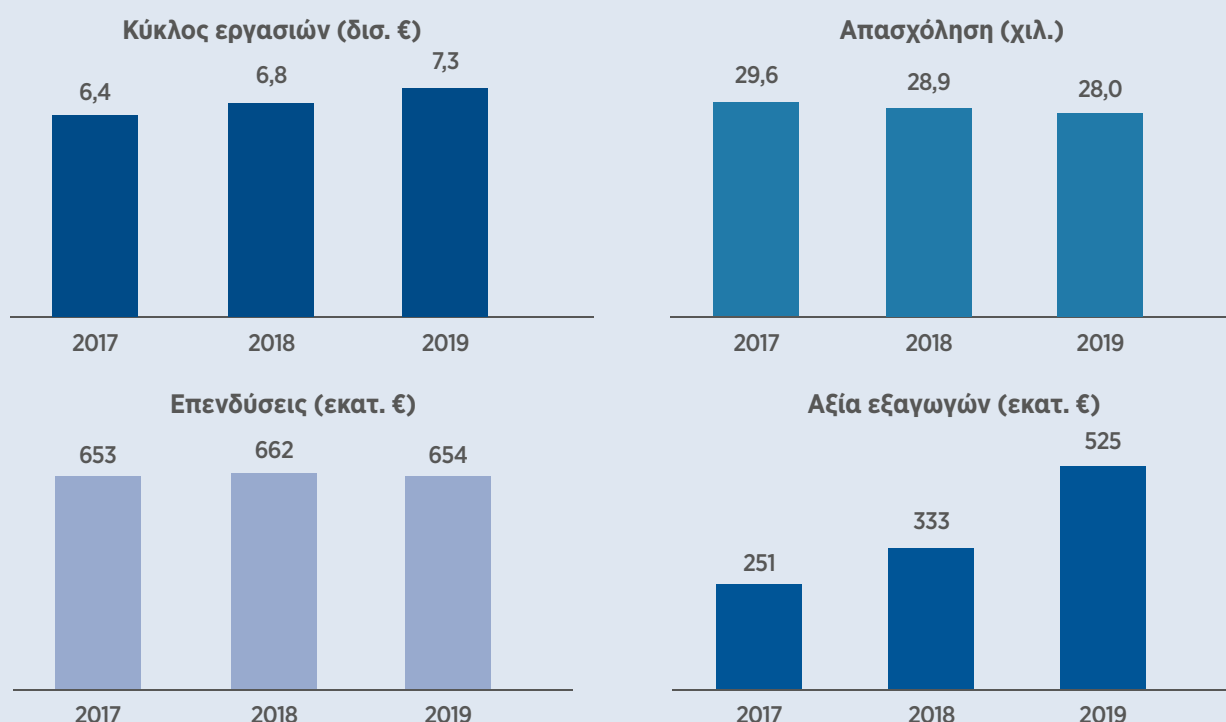
Όσον αφορά την εισροή εισοδημάτων από τη Γερμανία, πρωτογενών από εργασία και δευτερογενών από μεταναστευτικά εμβάσματα, αντιστοιχούν στο 5,3% και 16,4% αντίστοιχα του συνόλου των εισοδημάτων που εισέρρευσαν στην ελληνική οικονομία το 2019. Τέλος, ιδιαίτερη παρουσία της Γερμανίας σημειώνεται στην ελληνική οικονομία στο σκέλος των άμεσων επενδύσεων, οι οποίες αποτυπώνουν μακροβιότερες και πιο σταθερές οικονομικές σχέσεις. Το 2019 τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα ξεπερνούν τα €8,2 δισ., με σημαντική ανοδική πορεία από το 2007. Ως αποτέλεσμα, η Γερμανία βρίσκεται στην πρώτη θέση στις χώρες προέλευσης άμεσων επενδύσεων, με 20,5% των συνολικών κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί στην Ελλάδα ως ξένες άμεσες επενδύσεις.

Βασικά μεγέθη από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ

Τα μέλη του ΕΓΕΒΕ δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια της χώρας και εξειδικεύονται στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών στους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών όπως το εμπόριο, οι τηλεπικοινωνίες, οι ασφάλειες και οι υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες. Η διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας ενισχύει την εγχώρια οικονομική δραστηριότητα, συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Σε έρευνα στην οποία συμμετείχαν 37 μεγάλες επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου, αμιγώς γερμανικών συμφερόντων, αποτυπώνεται η αναπτυξιακή τους πορεία (Διάγραμμα 3). Την τριετία 2017-2019 ο κύκλος εργασιών κινήθηκε ανοδικά, από €6,4 δισ. στα €7,3 δισ. το 2019, ενώ ο αριθμός των εργαζομένων διαμορφώθηκε σε 28,0 χιλ. Σχεδόν στο σύνολό τους οι επιχειρήσεις του δείγματος υλοποίησαν επενδύσεις για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, οι οποίες σωρευτικά την τριετία 2017-2019 ανήλθαν σε περίπου €2 δισ. Επιπλέον, δύο στις τρεις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, με τη συνολική αξία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών να ανέρχεται σε €525 εκατ. το 2019.

Διάγραμμα 3: Βασικά μεγέθη επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις

Συμβολή στην ελληνική οικονομία

Η δραστηριότητα των εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ αποτελεί μοχλό οικονομικής ανάπτυξης. Λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, η συνολική συμβολή, σε όρους ΑΕΠ, των επιχειρήσεων από την τακτική τους λειτουργία, αλλά και το επενδυτικό πρόγραμμα που υλοποίησαν, εκτιμάται σε €6,1 δισ. το 2019 ή 3,3% του ΑΕΠ (Πίνακας 1).

Σε όρους απασχόλησης, η συνολική συνεισφορά εκτιμάται σε 75,7 χιλ. θέσεις εργασίας το 2019, μέγεθος το οποίο αντιστοιχεί στο 1,7% της συνολικής απασχόλησης στην εγχώρια αγορά εργασίας. Αντίστοιχα, τα δημόσια έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές ξεπερνούν τα €1,3 δισ.

Πίνακας 1: Συμβολή εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ στην ελληνική οικονομία

	Τακτική λειτουργία	Επενδύσεις	Σύνολο
ΑΕΠ (εκατ. €)	5.720,7	411,5	6.132,2
Απασχόληση (χιλ.)	62,7	13,0	75,7
Φορολογικά έσοδα (εκατ. €)	1.208,5	145,7	1.354,2

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Αναδεικνύεται με αυτό τον τρόπο η ιδιαίτερα σημαντική επίδραση της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην ελληνική οικονομία, η οποία υπερβαίνει τις παραπάνω εκτιμήσεις, καθώς η ανάλυση βασίστηκε σε υποσύνολο των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ. Σε όρους πολλαπλασιαστών, εκτιμάται ότι για κάθε ένα ευρώ ΑΕΠ που παράγουν οι επιχειρήσεις της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στη χώρα, το ΑΕΠ της Ελλάδας αυξάνεται συνολικά κατά €1,5. Αντίστοιχα, σε όρους απασχόλησης, κάθε μια θέση εργασίας στις επιχειρήσεις της κοινότητας στηρίζει 2,2 θέσεις στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 / Εισαγωγή

Η Γερμανία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς και επενδυτικούς εταίρους της Ελλάδας. Στο εμπόριο αγαθών, η Γερμανία βρίσκεται στη δεύτερη θέση (μετά την Ιταλία) όσον αφορά το μερίδιο στις ελληνικές εξαγωγές (6,8% το 2019) και στην πρώτη όσον αφορά το μερίδιο στις ελληνικές εισαγωγές (11,1% το 2019). Αντίστοιχα, η Γερμανία αποτελεί τον κυριότερο προορισμό για τις ελληνικές εξαγωγές υπηρεσιών (10,1% το 2018), ενώ στις εισαγωγές υπηρεσιών η χώρα κατέχει την τρίτη θέση (6,4% το 2018). Την πρωτιά κατέχει η Γερμανία ως χώρα προέλευσης άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, με το συνολικό απόθεμα επενδυτικών κεφαλαίων από τη χώρα στο τέλος του 2018 να υπερβαίνει τα €6,9 δισ. (22,7% των συνόλου). Χαμηλότερη, αλλά υπαρκτή, είναι η θέση της χώρας στην κατάταξη των χωρών προορισμού ελληνικών άμεσων επενδυτικών κεφαλαίων (1,9% στο τέλος του 2018).

Η υψηλή θέση της Γερμανίας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα έρχεται ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης στενών επιχειρηματικών επαφών μεταξύ των δύο χωρών σε βάθος πολλών δεκαετιών. Στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων, σημαντική συνεισφορά έχει και η λειτουργία του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ).

Το Επιμελητήριο ιδρύθηκε το 1924 και αποτελεί μέρος του δικτύου των Διμερών Γερμανικών Εμπορικών Επιμελητηρίων (ΑΗΚ). Προωθεί τις εμπορικές και επιχειρηματικές σχέσεις των δύο χωρών μέσω διαφόρων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, όπως μελέτες αγοράς, διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά έργα, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε νομικά και φορολογικά θέματα, μεταφράσεις και άλλες υπηρεσίες με σκοπό τη διευκόλυνση της ανάπτυξης εταιρικών συνεργασιών.

Η διατήρηση και η περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και Γερμανίας, μέσα και από τις πρωτοβουλίες του Επιμελητηρίου, συνεισφέρουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία των δύο χωρών.

1.2 / Αντικείμενο της μελέτης

Αντικείμενο της μελέτης είναι η εκτίμηση της συμβολής των διμερών οικονομικών σχέσεων Ελλάδας - Γερμανίας στα οικονομικά μεγέθη της χώρας. Στο πλαίσιο της μελέτης, εξετάζονται οι τάσεις στις εμπορικές και επενδυτικές ροές μεταξύ των δύο χωρών και εκτιμάται η συμβολή των επιχειρήσεων - μελών του ΕΓΕΒΕ στην οικονομία της Ελλάδας.

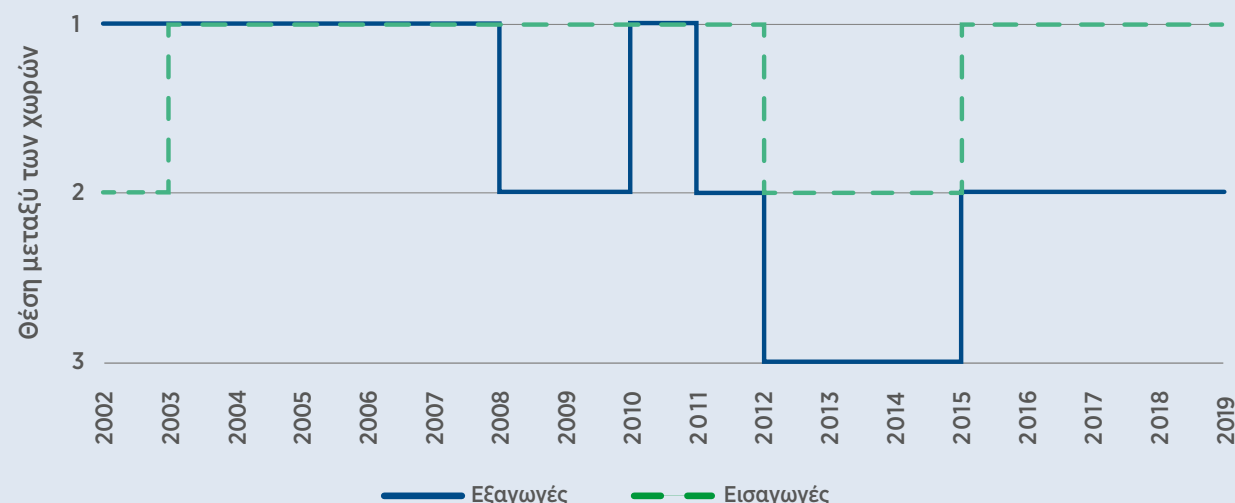
Ως προς τη δομή της μελέτης, στο επόμενο κεφάλαιο περιγράφονται οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας. Στο κεφάλαιο 3 περιγράφονται δεδομένα και εξελίξεις σε βασικά μεγέθη λειτουργίας επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ οι οποίες συμμετείχαν σε έρευνα για την αποτύπωση της δραστηριότητάς τους στην ελληνική οικονομία. Η μελέτη ολοκληρώνεται με την εκτίμηση της συνεισφοράς των επιχειρήσεων αυτών από τη λειτουργία τους και τις επενδύσεις που υλοποίησαν σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης και φορολογικών εσόδων.

2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

2.1 / Εισαγωγή

Η Γερμανία αποτελεί διαχρονικά βασικό εμπορικό εταίρο για την Ελλάδα. Έχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα, στα αγαθά¹ η Γερμανία κατατάσσεται πρώτη ως χώρα προέλευσης των ελληνικών εισαγωγών από το 2015 και δεύτερη ως χώρα προορισμού των ελληνικών εξαγωγών (Διάγραμμα 2.1).

Διάγραμμα 2.1: Κατάταξη Γερμανίας στο σύνολο των χωρών

Πηγή: Eurostat, International

2.2 / Εμπόριο προϊόντων

Αναλυτικότερα, οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων στη Γερμανία ανήλθαν στα €2,2 δισ. το 2019 (Διάγραμμα 2.2), καταγράφοντας σχετικά σταθερή άνοδο την περίοδο 2002-2019, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής (ΜΕΡΜ)² 2,0%. Από την άλλη πλευρά, στις εισαγωγές καταγράφονται σημαντικότερες μεταβολές, λόγω των ισχυρότερων διακυμάνσεων της ζήτησης στην Ελλάδα, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης στη χώρα. Ειδικότερα, οι εισαγωγές από τη Γερμανία ανήλθαν από €5,1 δισ. το 2002 σε €7,7 δισ. το 2008, για να υποχωρήσουν σε περίπου €4,5 δισ. την περίοδο 2012-2015. Από το 2016, με τη σταδιακή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, οι εισαγωγές από τη Γερμανία επανήλθαν σε ανοδική τροχιά, ξεπερνώντας τα €5,9 δισ. το 2019. Ως αποτέλεσμα, το εμπορικό έλλειμμα αγαθών της ελληνικής οικονομίας με τη Γερμανία επέστρεψε το 2019 κοντά στον μέσο ετήσιο όρο της περιόδου 2002-2019 (€3,7 δισ.), με σημαντική υποχώρηση την περίοδο 2009-2013.

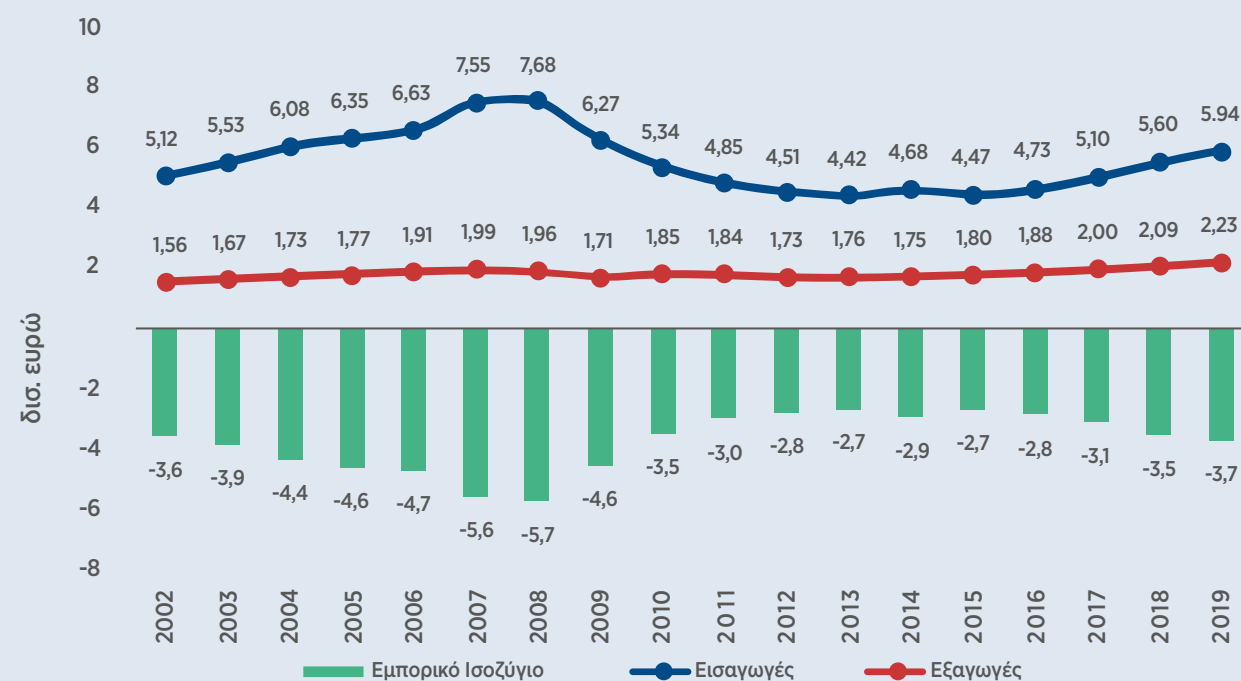
2.2.1 / Μερίδιο της Γερμανίας στις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων της Ελλάδας

Σε επίπεδο μεριδίων, περίπου το 12% κατά μέσο όρο των εισαγωγών προϊόντων της Ελλάδας την περίοδο 2002-2019 προήλθε από τη Γερμανία, έναντι 9% των εξαγωγών. Κάμψη μεριδίου σημειώθηκε στις εισαγωγές μεταξύ 2006 και 2012, όπως επίσης και στις εξαγωγές, ενώ κατόπιν το μερίδιο των εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας από τη Γερμανία διαμορφώθηκε κοντά στο 10%-11% και στις εξαγωγές περίπου στο 7% (Διάγραμμα 2.3).

¹ Τα αγαθά αναλύονται σε κλαδική ανάλυση ΣΤΑΚΟΔ08 (Nace Rev.2) σύμφωνα με τη βάση δεδομένων της Eurostat "International Trade by CPA" και αφορούν στους κλάδους 01 έως 38.

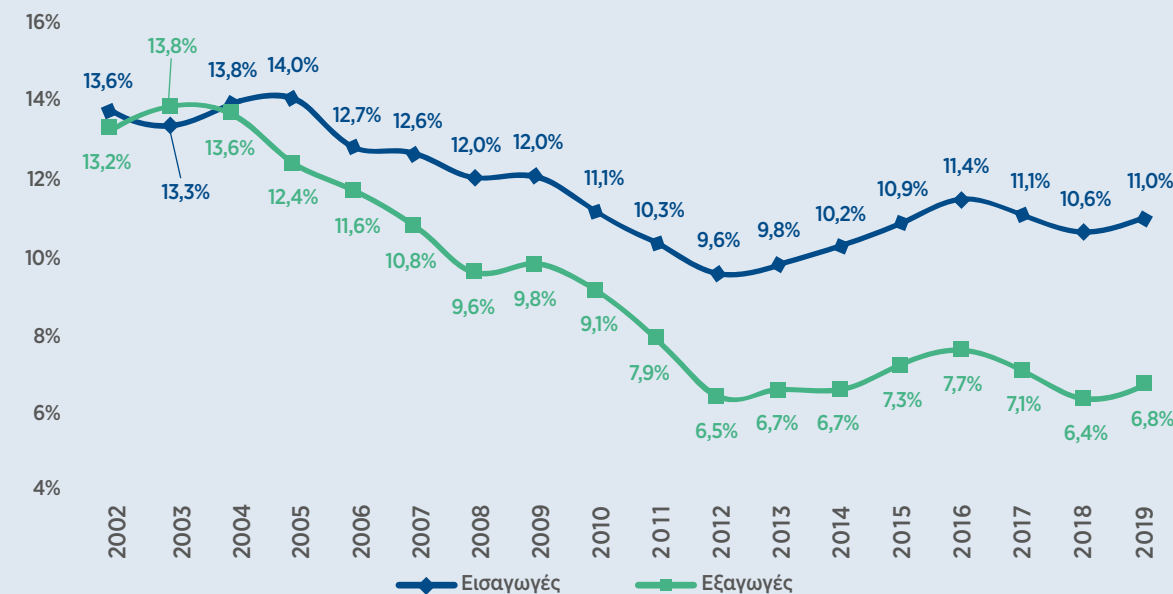
² Compounded Annual Growth Rate - CAGR

Διάγραμμα 2.2: Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο Αγαθών με τη Γερμανία

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.3: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, οι εισαγωγές από τη Γερμανία καλύπτουν το 21% των συνολικών εισαγωγών της Ελλάδας από χώρες της Ε.Ε.-28, μερίδιο που παρέμεινε σχετικά αμετάβλητο τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Αντίθετα, το μερίδιο των εξαγωγών της Ελλάδας προς τη Γερμανία στο σύνολο των εξαγωγών προς την Ε.Ε. ακολουθεί πτωτική πορεία την περίοδο 2002-2019, με αποτέλεσμα να υποχωρήσει στο 12% των συνολικών εξαγωγών προς χώρες της Ε.Ε.-28 έναντι 21% στις αρχές του 2000 (Διάγραμμα 2.4).

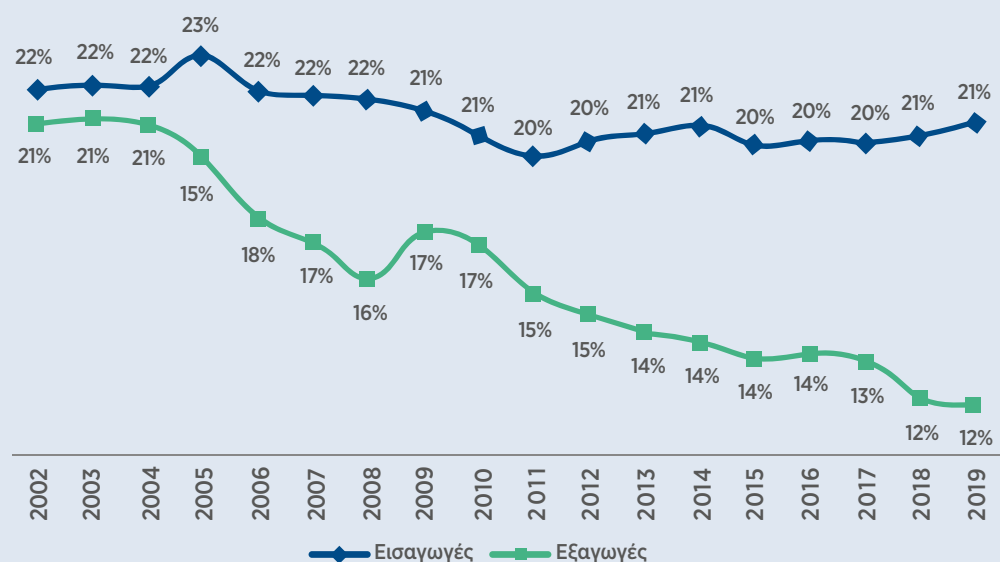
Η πανδημία COVID-19 επηρεάζει έντονα τις εμπορικές ροές παγκοσμίως, περιορίζοντας σημαντικά τις εισαγωγές, αλλά και τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών. Ενδεχομένως όμως η μείωση των ροών, εφόσον έγινε οριζόντια, να μην επηρέασε τα

σχετικά μερίδια ανά χώρα. Οι εισαγωγές αγαθών από τη Γερμανία το εννιάμηνο Ιανουάριος - Σεπτέμβριος 2020 μειώθηκαν κατά 4,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, όταν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας καταγράφεται πτώση κατά 14,2%, η οποία είναι πιο έντονη στο εξωκοινοτικό εμπόριο (-24,5%), έναντι του ενδοκοινοτικού (-3,8%). Επιπλέον οι εισαγωγές από το ενδοκοινοτικό εμπόριο αυξάνονται από τον Ιούνιο, σε αντίθεση με την έντονη πτώση από τις χώρες εκτός Ε.Ε.

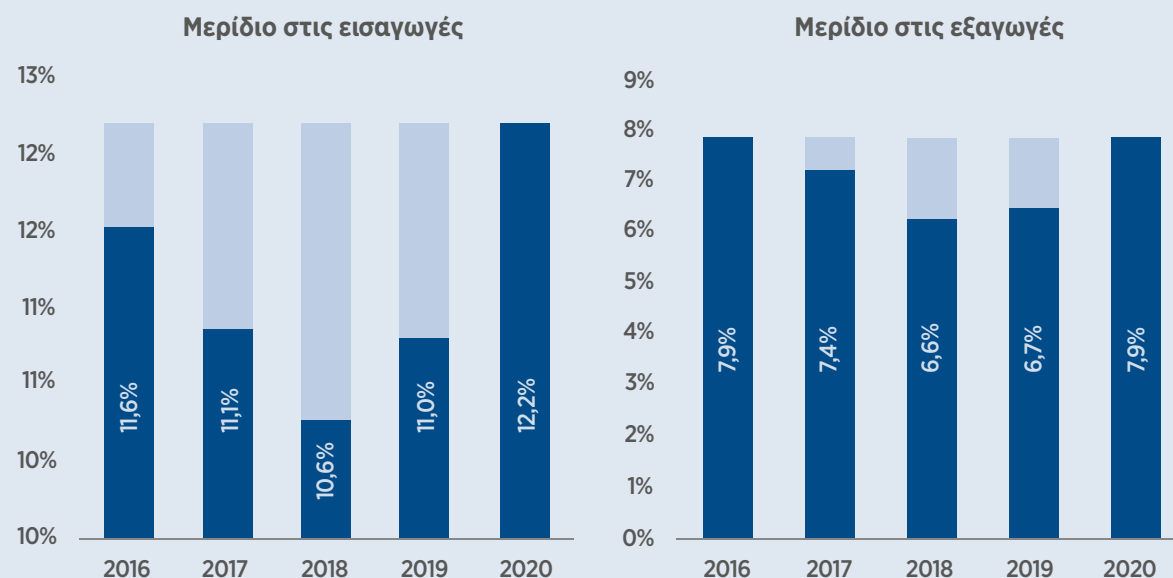
Οι εξαγωγές προς τη Γερμανία στο πρώτο εννιάμηνο του 2020 καταγράφουν άνοδο κατά 4,0%, όταν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας υποχώρησαν κατά 11,7%. Οι παραπάνω μεταβολές ενίσχυσαν το μερίδιο των εισαγωγών από τη Γερμανία στο 12,2% το πρώτο ενιάμηνο του 2020, έναντι 11% το 2019, ενώ οι ελληνικές εξαγωγές αντιστοιχούν στο 7,9% έναντι 6,7% το 2019 (Διάγραμμα 2.5).

Διάγραμμα 2.4: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο του ενδοκοινοτικού εμπορίου της Ελλάδας

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.5: Μερίδιο συναλλαγών αγαθών Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας (Ιαν. - Σεπτ.)

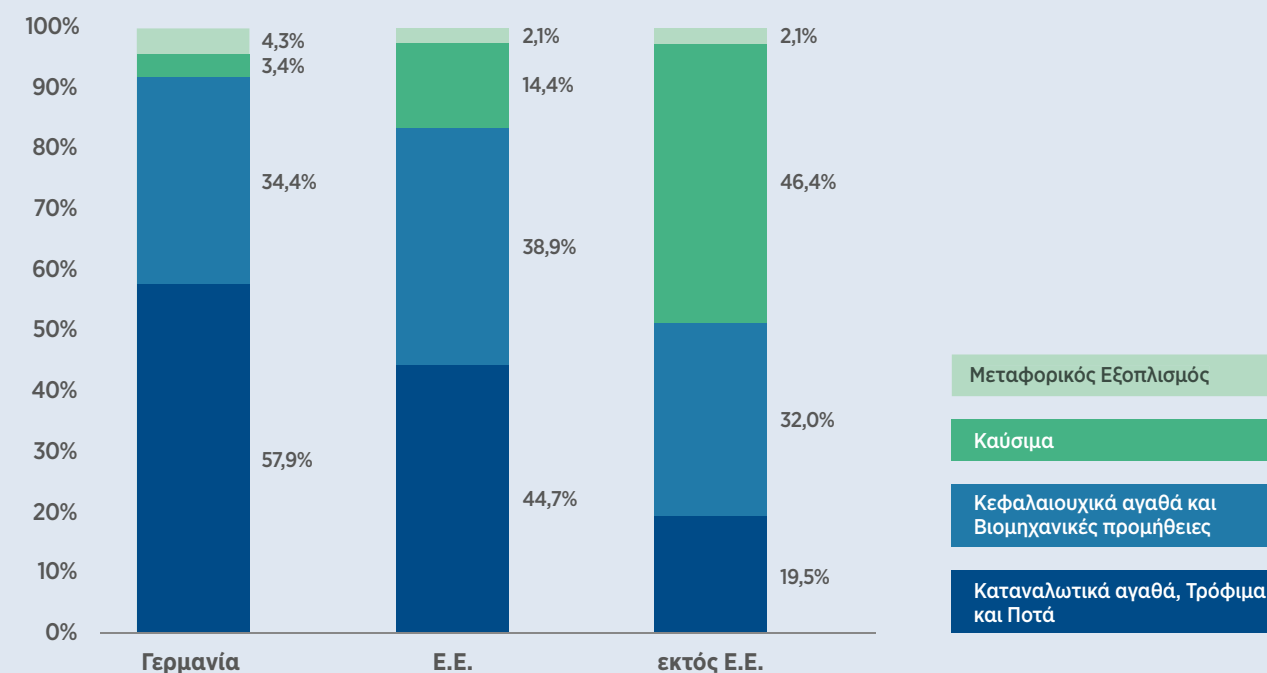
Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

2.2.2 / Εισαγωγές και εξαγωγές ανά κατηγορία προϊόντων

Μια σημαντική οπτική στο σκέλος των εισαγωγών-εξαγωγών μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας προσφέρει η κατηγοριοποίηση των προϊόντων ανά είδος.³ Προκύπτει ότι οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, τρόφιμα και ποτά καταλαμβάνοντας το 57,9% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία, όταν προς τις χώρες της Ε.Ε.-27 το μερίδιο των καταναλωτικών προϊόντων κυμαίνεται στο 44,7% (Διάγραμμα 2.6). Το μερίδιο των εξαγωγών εγχώριων καταναλωτικών προϊόντων στις χώρες εκτός Ε.Ε. είναι ακόμα χαμηλότερο, όπου ιδιαίτερα υψηλό είναι το μερίδιο των καυσίμων. Οι εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών και βιομηχανικών προμηθειών προς τη Γερμανία κυμάνθηκαν περίπου στο 34,4% κατά μέσο όρο την περίοδο 2015-2019, επίπεδο χαμηλότερο έναντι του συνόλου της Ε.Ε. (38,9%). Τέλος, ο μεταφορικός εξοπλισμός και τα καύσιμα αποτελούν πολύ μικρό μέρος των εξαγωγών της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία με 4,3% και 3,4% αντίστοιχα.

Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών της Ελλάδας από τη Γερμανία αφορά τα κεφαλαιουχικά αγαθά και προμήθειες, με μερίδιο 46,1% την περίοδο 2015-2019, και ενίσχυσή του το 2019 στο 50%, με αντίστοιχο μερίδιο από τις χώρες της Ε.Ε. (Διάγραμμα 2.7). Ο μεταφορικός εξοπλισμός αντανάκλα το 13,3% των συνολικών εισαγωγών από τη Γερμανία την περίοδο 2015-2019. Το μερίδιο εισαγωγών μεταφορικού εξοπλισμού από την Ε.Ε. την περίοδο 2015-2019 βρίσκεται στο 7,7%. Τέλος, οι εισαγωγές καταναλωτικών προϊόντων από τη Γερμανία διαμορφώνονται στο 40,0%, έναντι ελαφρώς υψηλότερου ποσοστού στην Ε.Ε. (42,3%).

Διάγραμμα 2.6: Διάρθρωση των εξαγωγών εγχώριων προϊόντων ανά κατηγορία προς τη Γερμανία, την Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε. (μέσος όρος 2015-2019)

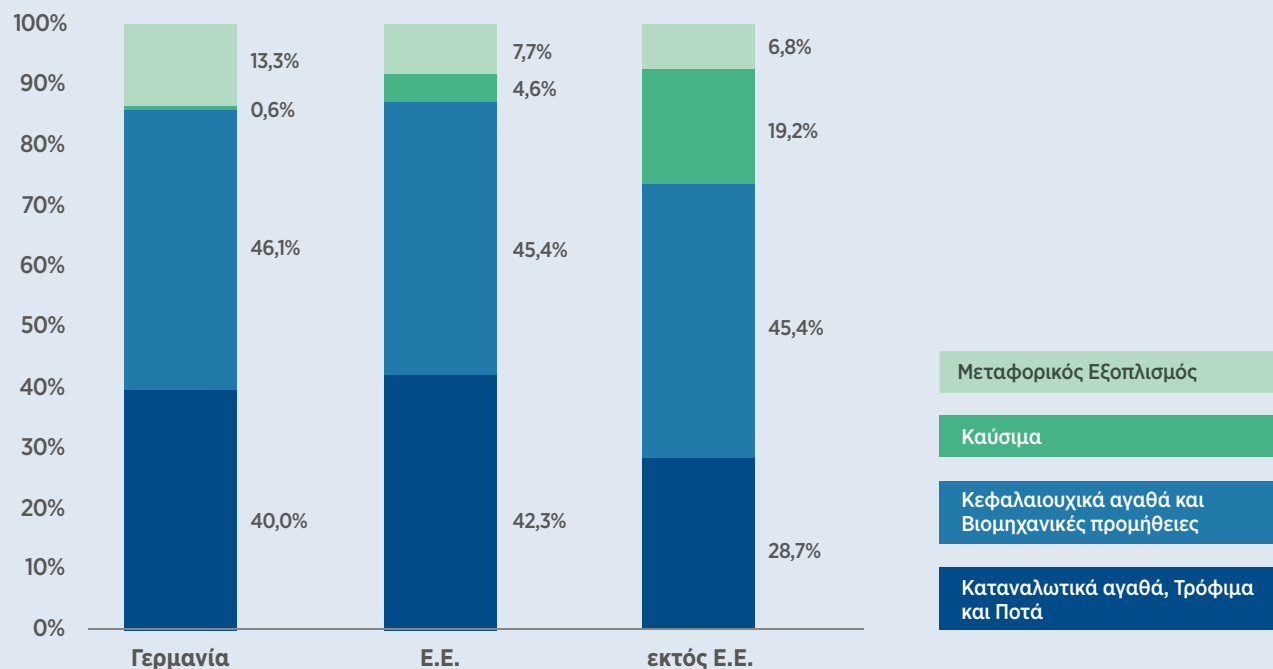

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

Το πρώτο εννιάμηνο του 2020, οι εξαγωγές προς τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 4,1%, παρά τη σημαντική ποσοστιαία μείωση των εξαγωγών καυσίμων (-76,2%), καθώς τα καύσιμα καταλαμβάνουν μικρό μερίδιο στις συνολικές εξαγωγές (Διάγραμμα 2.8). Οι εξαγωγές καταναλωτικών αγαθών σημείωσαν αύξηση κατά 13,4%, όπως και οι εξαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού (+9,0%), ενώ αντίθετα οι εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών κατέγραψαν σχετικά περιορισμένη πτώση (-1,9%). Οι εισαγωγές από τη Γερμανία μειώθηκαν κατά 5,0% το διάστημα Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2020 σε σύγκριση με το 2019 (Διάγραμμα 2.9). Σε όλες τις κατηγορίες σημειώθηκε πτώση, με εξαίρεση τα κεφαλαιουχικά αγαθά (αύξηση κατά 0,4%, με μερίδιο το 53% των συνολικών εισαγωγών τη συγκεκριμένη περίοδο). Ειδικότερα, οι εισαγωγές καταναλωτικών προϊόντων μειώθηκαν κατά 7,8%, ενώ οι εισαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού κατέγραψαν σημαντική μείωση κατά 17,8%, καθώς μόνο οι πωλήσεις επιβατικών οχημάτων μειώθηκαν κατά 35% στο ίδιο διάστημα.

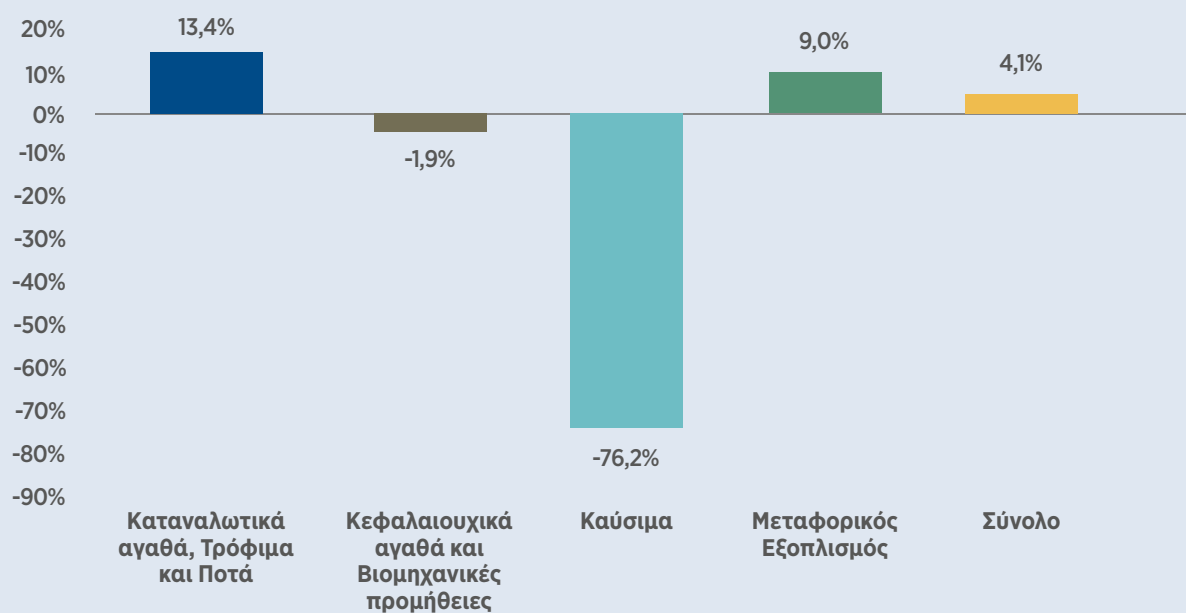
³ Η κατηγοριοποίηση γίνεται με βάση την ταξινόμηση Classification by Broad Economic Categories Rev.5. Οι κατηγορίες προϊόντων έχουν αθροιστεί στις εξής συγκεντρωτικές κατηγορίες: α) Καταναλωτικά αγαθά, Τρόφιμα και Ποτά, β) Κεφαλαιουχικά αγαθά και Βιομηχανικές προμήθειες, γ) Καύσιμα και δ) Μεταφορικός Εξοπλισμός.

Διάγραμμα 2.7: Διάρθρωση των εισαγωγών Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος από Γερμανία, Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε. (μέσος όρος 2015-2019)

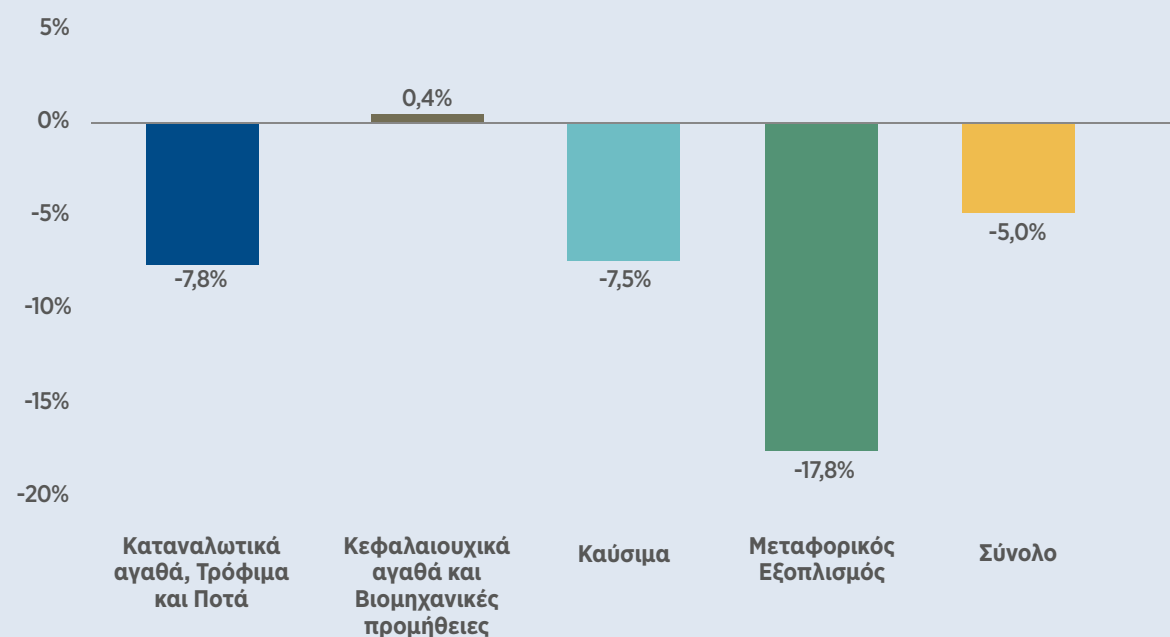
Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

Διάγραμμα 2.8: Εξαγωγές Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος προς τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

Διάγραμμα 2.9: Εισαγωγές Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος από τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

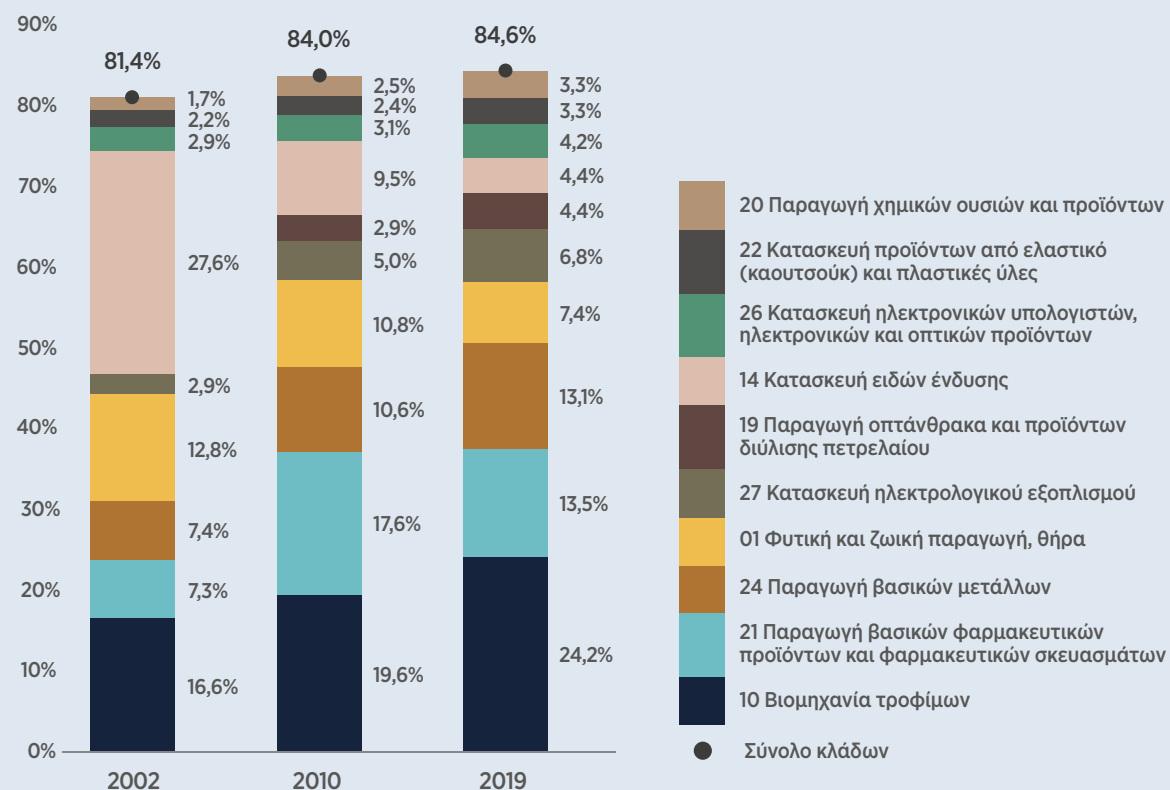
2.2.3 / Εμπόριο προϊόντων σε επίπεδο κλάδων οικονομικής δραστηριότητας

Σε κλαδικό επίπεδο, τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/4 (24,2%) των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία το 2019 (Διάγραμμα 2.10). Το μερίδιο των τροφίμων παρουσιάζει σημαντική ενίσχυση, κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες, συγκριτικά με το 2002. Σημαντικό μερίδιο, αν και μειωμένο σε σχέση με το 2010, παρουσιάζει ο κλάδος φαρμάκων (13,5%). Ακολουθεί ο κλάδος βασικών μετάλλων (αλουμίνιο, χαλκός, κ.ά.), καλύπτοντας το 13,1% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία, με διπλασιασμό σχεδόν του μεριδίου από το 2002. Το μερίδιο των προϊόντων του αγροτικού τομέα διαμορφώθηκε στο 7,4% το 2019 ακολουθώντας πτωτική πορεία, ενώ ενισχύεται το μερίδιο της κατασκευής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, σε 6,8% για το 2019 έναντι 2,9% το 2002.

Στις εισαγωγές, άνω του 80% προέρχεται από 10 κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (Διάγραμμα 2.11). Στην πρώτη θέση ανήλθε το 2019 ο κλάδος παραγωγής χημικών, με μερίδιο 17,8% και σημαντική άνοδο σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Ακολουθεί ο κλάδος παραγωγής φαρμάκων, αντιπροσωπεύοντας το 14,7% του συνόλου των εισαγωγών από τη Γερμανία. Στην τρίτη θέση βρίσκονται πλέον οι εισαγωγές από τον κλάδο κατασκευής οχημάτων, με μερίδιο 12,9%. Οι εισαγωγές του κλάδου παρουσιάζουν ισχυρή πτώση σε σύγκριση με το 2002, λόγω της καθίζησης της ζήτησης για αυτοκίνητα από το 2009 και έπειτα ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης η οποία επηρέασε εντονότερα τη ζήτηση για διαρκή αγαθά μεγαλύτερης αξίας. Τόσο στις εξαγωγές όσο και στις εισαγωγές παρατηρείται αυξημένη συγκέντρωση, καθώς οι 3 πρώτοι κλάδοι σε κάθε κατηγορία αποτελούν το 50% και 45% του συνόλου αντίστοιχα, με το συνολικό τους μερίδιο να ενισχύεται διαχρονικά.

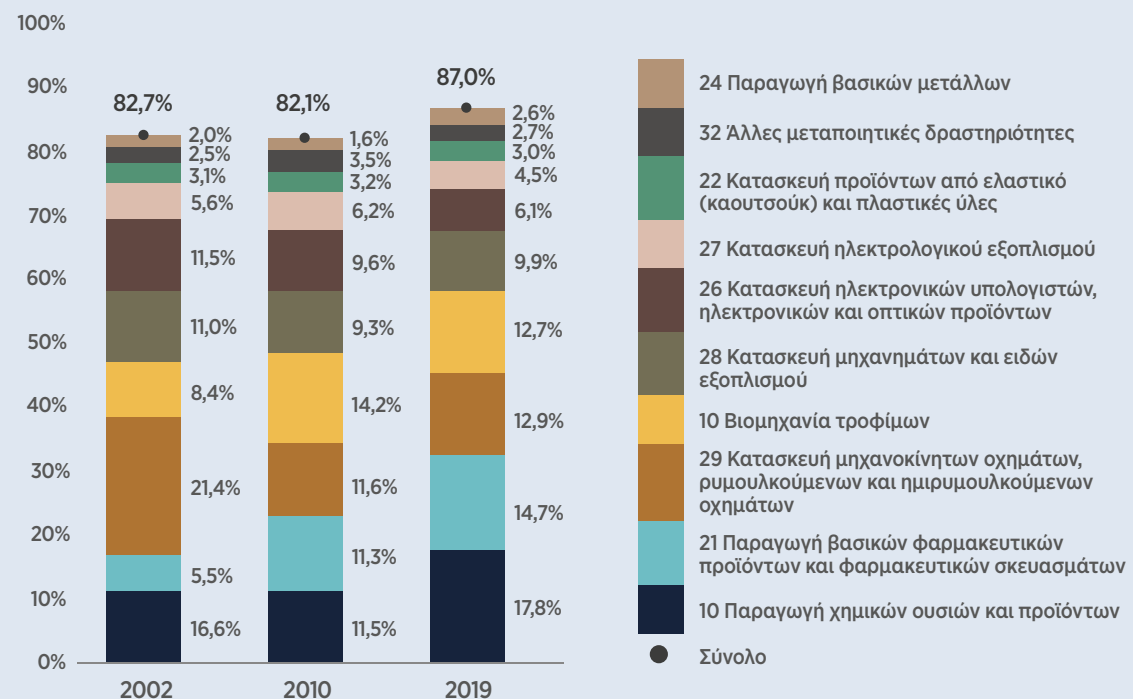
Η εξέλιξη των εξαγωγών και των εισαγωγών από τη Γερμανία το 2020, σε ένα διάστημα με σημαντικές ανακατατάξεις μεταξύ δραστηριοτήτων λόγω πανδημίας, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στο σκέλος των εξαγωγών, ενίσχυση μεριδίου σημειώθηκε στον κλάδο των τροφίμων κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2020, όπως και στα προϊόντα αγροτικής παραγωγής κατά 2,1 μονάδες, γεγονός που αντανάκλα τον προσανατολισμό των καταναλωτών σε είδη πρώτης ανάγκης. Αντίθετα, συρρίκνωση μεριδίου σημειώθηκε στον κλάδο διύλισης πετρελαίου, λόγω κάμψης της ζήτησης αλλά και πτώσης των διεθνών τιμών το 2020. Μείωση παρατηρείται επίσης στους κλάδους παραγωγής βασικών μετάλλων και κατασκευής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού (περίπου κατά 1,3-1,4 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2019), ενώ σχεδόν αμετάβλητο παρέμεινε το μερίδιο των μεταλλικών προϊόντων (Διάγραμμα 2.12).

Διάγραμμα 2.10: Ελληνικές εξαγωγές στη Γερμανία ανά κλάδο* στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς τη Γερμανία (10 κλάδοι με τις υψηλότερες εξαγωγές)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA * Διψήφιοι NACE Rev.2 κλάδοι.

Διάγραμμα 2.11: Ελληνικές εισαγωγές από Γερμανία ανά κλάδο* στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών από τη Γερμανία (10 κλάδοι με τις υψηλότερες εισαγωγές)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA, * Διψήφιοι NACE Rev.2 κλάδοι.

Διάγραμμα 2.12: Μεταβολή μεριδίου στις εξαγωγές προς τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Στις εισαγωγές από τη Γερμανία, μεγάλη αύξηση μεριδίου καταγράφεται στον κλάδο παραγωγής χημικών το πρώτο εννιάμηνο του 2020 κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες, και ακολουθεί ο κλάδος φαρμάκων με 2,1 μονάδες, αμφότεροι ενισχυμένοι λόγω της πανδημίας και της αυξημένης ανάγκης για υγειονομικά αναλώσιμα και φάρμακα. Η πτώση των πωλήσεων επιβατικών οχημάτων κατά 35% το πρώτο εννιάμηνο του 2020 οδήγησε στη μείωση του μεριδίου του κλάδου κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ αντίστοιχη υποχώρηση καταγράφεται στον κλάδο κατασκευής μηχανημάτων (**Διάγραμμα 2.13**).

Διάγραμμα 2.13: Μεταβολή μεριδίου στις εισαγωγές από τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

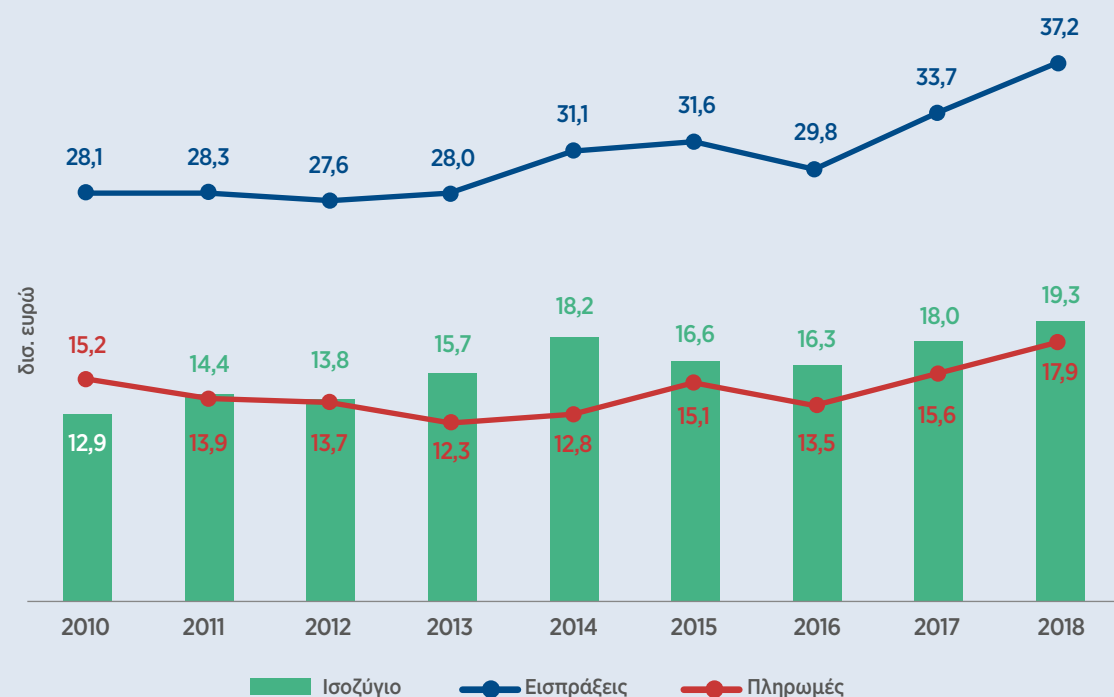
Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

2.3 / Εισπράξεις και Πληρωμές Υπηρεσιών

Οι υπηρεσίες αποτελούν διαχρονικά σημαντικό μέρος των εμπορικών ροών της ελληνικής οικονομίας, λόγω του τουρισμού αλλά και των μεταφορικών υπηρεσιών. Οι εισπράξεις από υπηρεσίες στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας διαμορφώθηκαν στα €37,2 δισ. το 2018, με αυξητική τάση από το 2016, ενώ οι πληρωμές έφτασαν τα €17,9 δισ., δημιουργώντας πλεόνασμα €19,3 δισ. (Διάγραμμα 2.14). Το πλεόνασμα είναι κατά €6,4 δισ. αυξημένο σε σύγκριση με το 2010, κυρίως λόγω της ενίσχυσης των εισπράξεων κατά €9,0 δισ. την ίδια περίοδο, ενώ οι πληρωμές αυξήθηκαν κατά €2,6 δισ.

Διάγραμμα 2.14: Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών

Πηγή: Eurostat

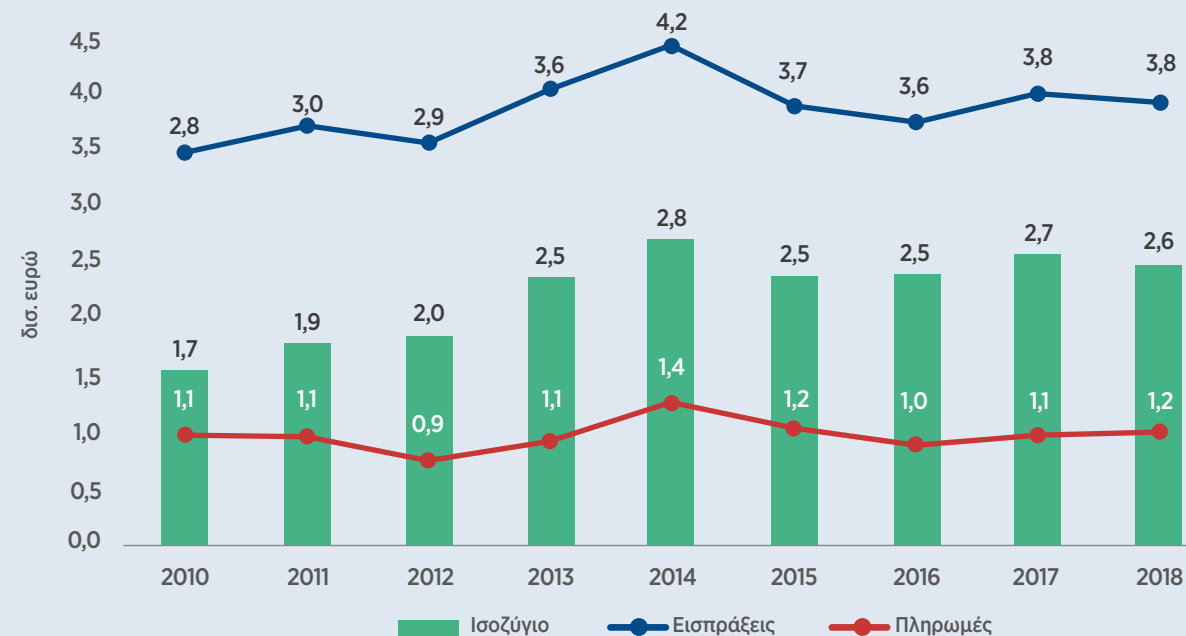
2.3.1 / Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία

Οι εισπράξεις υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας έχουν διαμορφωθεί κοντά στα €3,8 δισ. την περίοδο 2015-2018, αυξημένες σε σύγκριση με την περίοδο 2010-2012 (Διάγραμμα 2.15). Οι πληρωμές κατοίκων Ελλάδας για Υπηρεσίες από τη Γερμανία την περίοδο 2010-2018 είναι κοντά στο €1,1 δισ., με αποτέλεσμα να δημιουργείται ετήσιο μέσο πλεόνασμα €2,4 δισ. την ίδια περίοδο (€2,6 δισ. το 2018).

Το μερίδιο των εισπράξεων από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών της Ελλάδας ήταν 10,1% για το 2018, με πτωτική τάση από το μέγιστο της περιόδου το 2014 (13,6%). Αντίστοιχα, το μερίδιο των πληρωμών κατοίκων Ελλάδας για υπηρεσίες από τη Γερμανία διαμορφώθηκε στο 6,4% το 2018, επίσης με πτωτική τάση (από 10,9% το 2014 - Διάγραμμα 2.16).

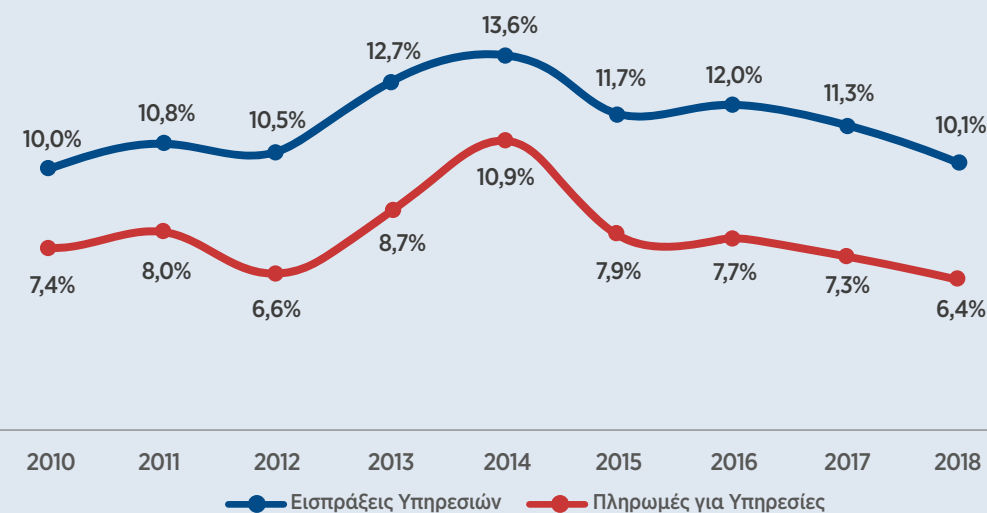
Ανά κατηγορία υπηρεσιών, το μεγαλύτερο μέρος των εισπράξεων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας προέρχεται από τις ταξιδιωτικές και τις μεταφορικές υπηρεσίες, με μέσο μερίδιο 43,9% και 43,4% αντίστοιχα την περίοδο 2015-2018 και για τις δύο κατηγορίες. Στο σύνολο της χώρας, οι λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας (υπηρεσίες έρευνας, ευρεσιτεχνιών, τεχνικές, αρχιτεκτονικές, κ.ά.), καταλαμβάνουν το 5,3%, ενώ οι εισπράξεις από υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης αποτελούν το 2,8% των συνολικών εισπράξεων.

Διάγραμμα 2.15: Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.16: Μερίδιο Γερμανίας στις εισπράξεις και πληρωμές υπηρεσιών

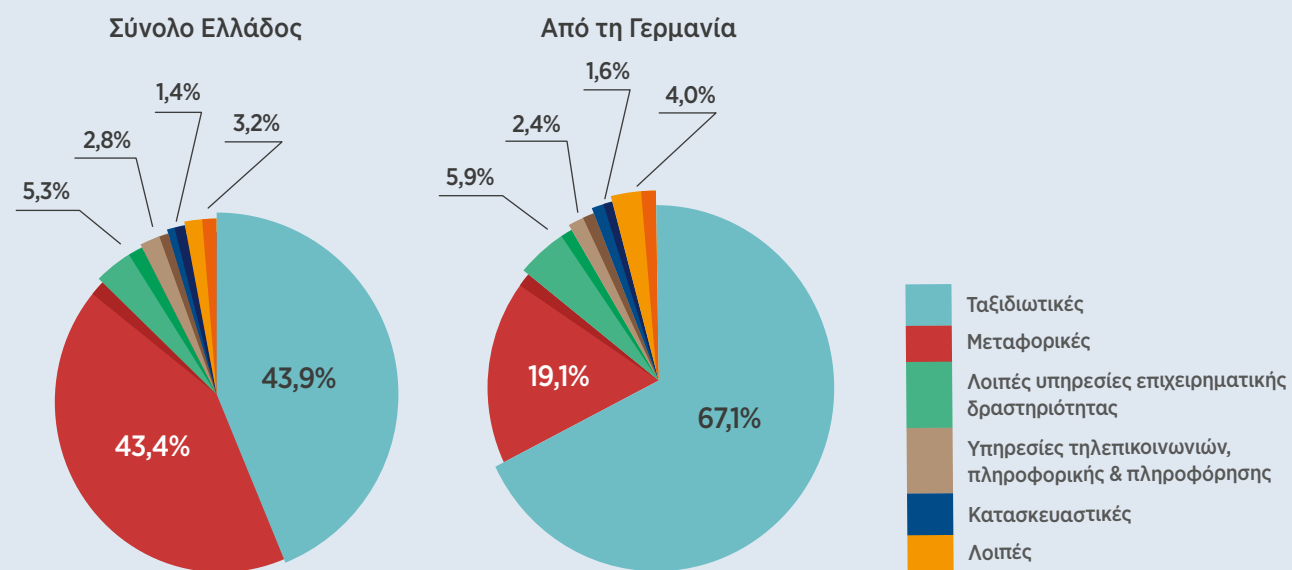

Πηγή: Eurostat

2.3.2 / Διάρθρωση ανά κατηγορία Υπηρεσιών

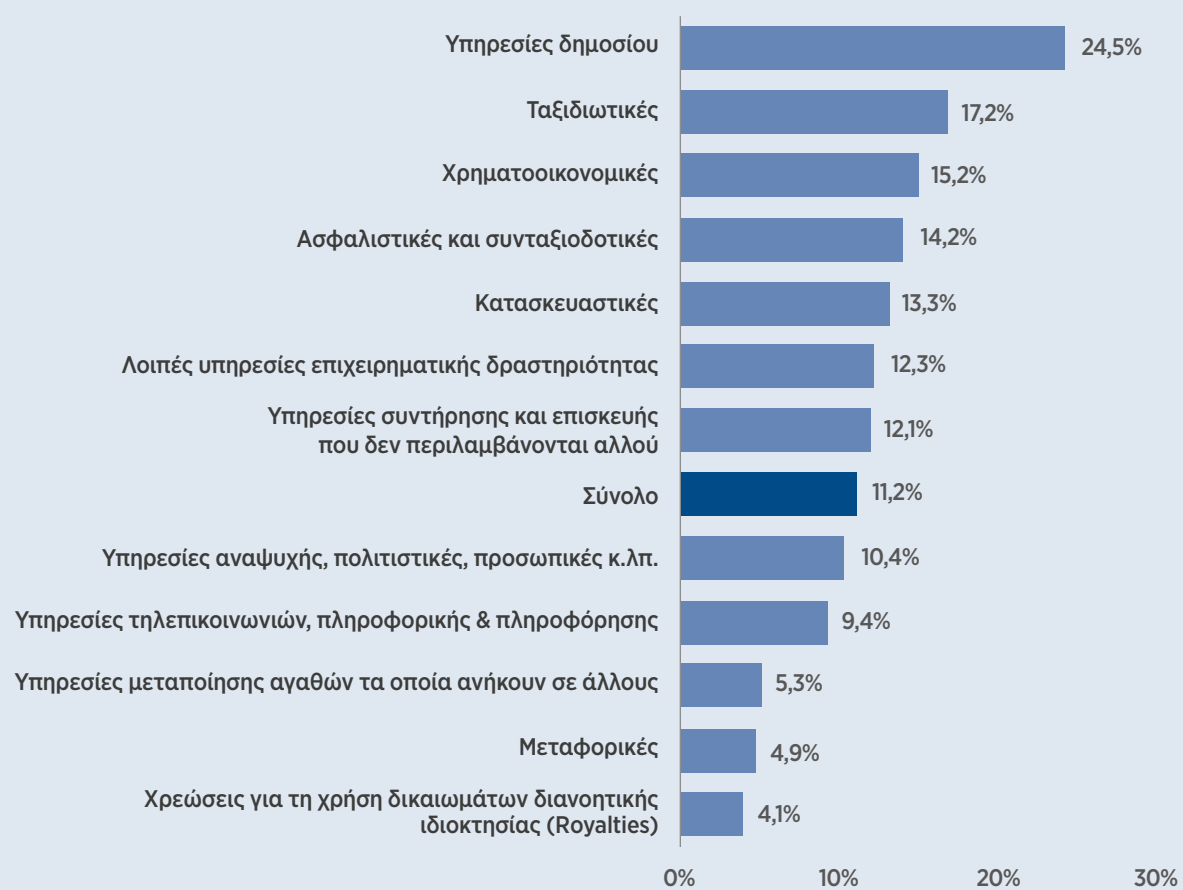
Οι εισπράξεις από τη Γερμανία αφορούν κυρίως ταξιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς απορροφούν το 67,1% των συνολικών εισπράξεων που προέρχονται από κατοίκους Γερμανίας, ενώ το 19,1% αφορά μεταφορικές υπηρεσίες. Ελαφρώς πιο υψηλό από το σύνολο της χώρας είναι το μερίδιο για λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, στο 5,9%, ενώ το 1,6% αφορά κατασκευαστικές υπηρεσίες.

Διάγραμμα 2.17: Μερίδια κατηγοριών υπηρεσιών στις συνολικές εισπράξεις από Υπηρεσίες, Σύνολο Χώρας-Γερμανία, 2015-2018

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.18: Μερίδια εισπράξεων Γερμανίας ανά κατηγορία υπηρεσιών, 2015-2018

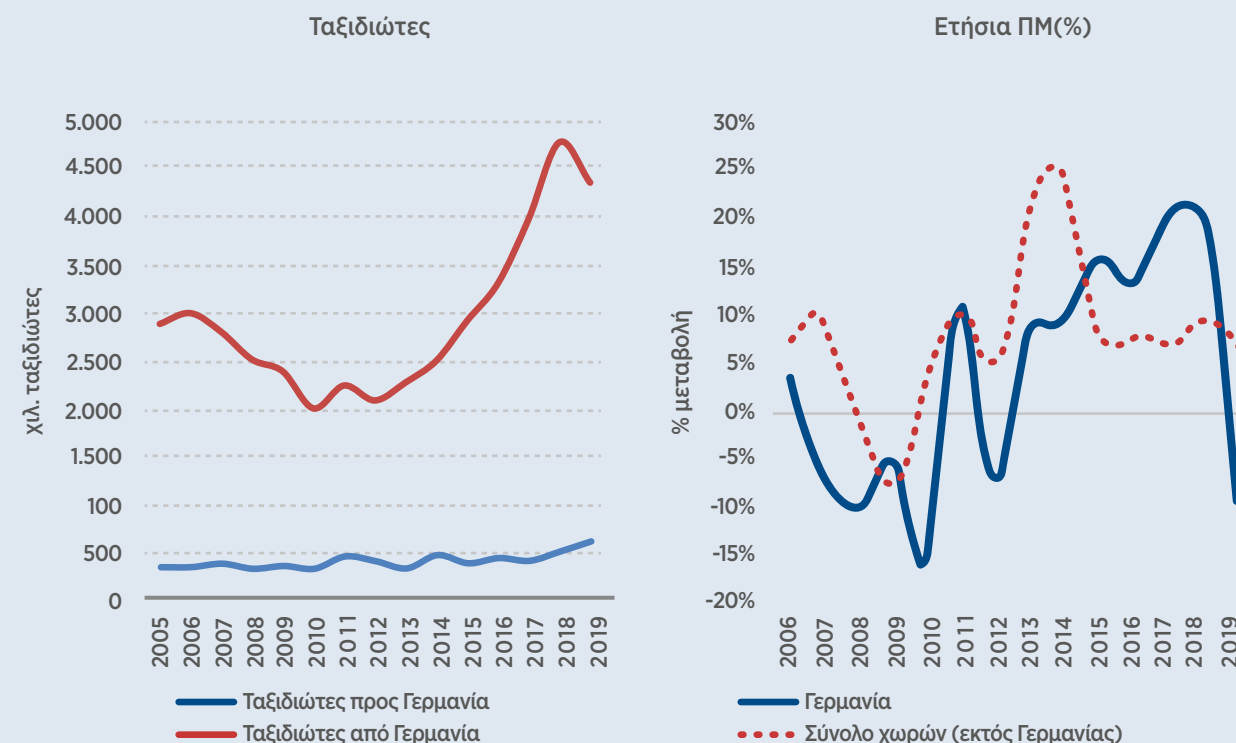
Πηγή: Eurostat

Το μερίδιο των εισπράξεων από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων κάθε κατηγορίας (Διάγραμμα 2.18) δείχνει ότι σημαντική συνεισφορά καταγράφεται στις υπηρεσίες του δημοσίου,⁴ με τη Γερμανία να καταλαμβάνει το 24,5% των συνολικών εισπράξεων στην κατηγορία αυτή. Ακολουθούν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, με τη Γερμανία να απορροφά το 17,2% των συνολικών εισπράξεων από τον τουρισμό για την περίοδο 2015-2018. Στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η Γερμανία συμμετέχει με μερίδιο 15,2%, ενώ στις ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές υπηρεσίες το μερίδιο είναι 14,2%. Από την ανάλυση αυτή, αλλά και από το μερίδιο κάθε κατηγορίας στο σύνολο των εισπράξεων είναι εμφανής η σημασία των ταξιδιωτικών εισπράξεων στις εμπορικές ροές Ελλάδας - Γερμανίας, και για αυτό τον λόγο στο επόμενο τμήμα οι εισπράξεις και πληρωμές τουριστικών υπηρεσιών από τη Γερμανία αναλύονται σε μεγαλύτερο βάθος.

2.3.3 / Εισπράξεις και Πληρωμές Τουριστικών Υπηρεσιών

Στο σκέλος των ταξιδιωτικών ροών με τη Γερμανία, είναι σαφής η σημαντική υπερκάλυψη των ταξιδιωτών από Γερμανία και συνεπώς των εισπράξεων, έναντι των πληρωμών διαχρονικά. Το 2019 οι αφίξεις επισκεπτών από τη Γερμανία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 4,0 εκατ., ανακόπτοντας την ανοδική πορεία από το 2013 και έπειτα. Η πορεία των αφίξεων από τη Γερμανία είναι τα περισσότερα χρόνια αντίστοιχη με τις συνολικές, με εξαίρεση το 2019, όταν και καταγράφηκε πτώση στους ταξιδιώτες από τη Γερμανία κατά 10% περίπου, έναντι αύξησης 5% από τις υπόλοιπες χώρες (Διάγραμμα 2.19).

Διάγραμμα 2.19: Ταξιδιωτικές ροές με τη Γερμανία

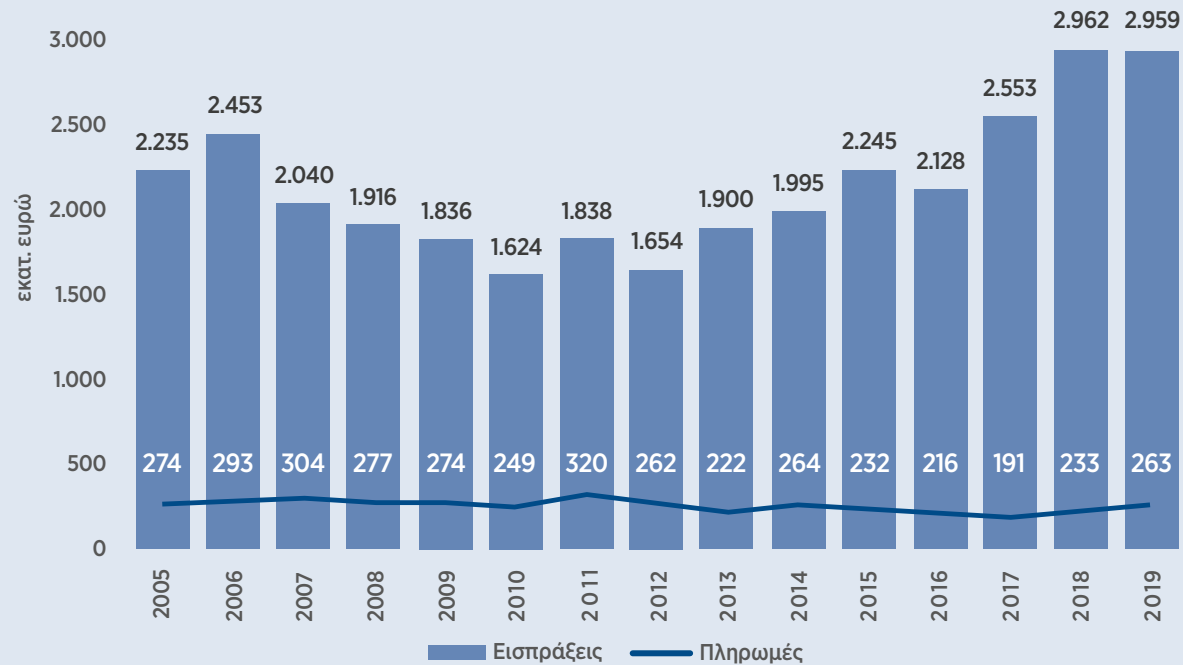
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από τη Γερμανία παρουσιάζουν κάμψη την περίοδο 2006-2010, ως αποτέλεσμα των μειωμένων αφίξεων, τάση η οποία αντιστρέφεται μετά το 2012. Την περίοδο 2005-2019, οι χαμηλότερες εισπράξεις σημειώθηκαν το 2010 (€1,6 δισ.), ενώ το υψηλότερο επίπεδο καταγράφεται τη διετία 2018-2019 προσεγγίζοντας τα €3,0 δισ. (Διάγραμμα 2.20).

⁴ Οι υπηρεσίες του δημοσίου (government goods and services not indicated elsewhere) περιλαμβάνουν συναλλαγές της κυβέρνησης και διεθνών οργανισμών και διαχωρίζονται σε συναλλαγές πρεσβειών - προξενείων, στρατιωτικών μονάδων - φορέων και λοιπών δημόσιων υπηρεσιών.

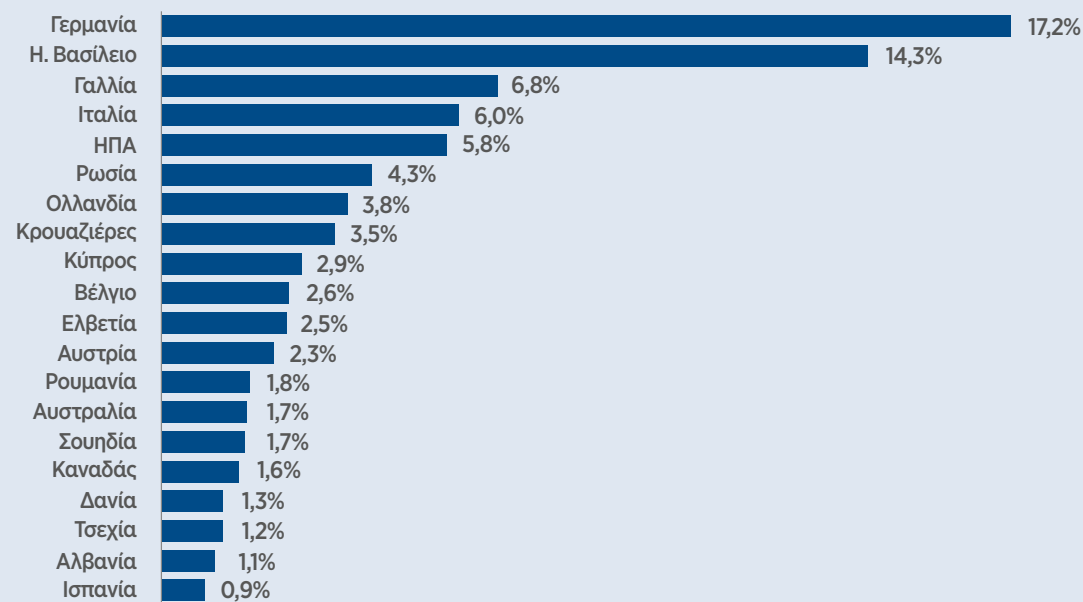
Η Γερμανία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στις τουριστικές εισπράξεις της Ελλάδας. Την περίοδο 2005-2019 το 17,2%, κατά μέσο όρο, των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων της Ελλάδας προερχόταν από τη Γερμανία, με το αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο των αφίξεων να κυμαίνεται στο 13,8%. Ακολουθεί το Ην. Βασίλειο με μέσο μερίδιο στις εισπράξεις 14,3% και η Γαλλία με σημαντικά χαμηλότερο μερίδιο (6,8% - **Διάγραμμα 2.21**). Διαχρονικά το μερίδιο των ταξιδιωτικών εισπράξεων από τη Γερμανία είναι πάνω από το 15% των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων, ενώ στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών (Ε.Ε.-28), η Γερμανία αντιπροσωπεύει περίπου το 25% του συνόλου, με ιδιαίτερα υψηλή τιμή το 2018 (26,9%).

Διάγραμμα 2.20: Ταξιδιωτικές εισπράξεις και πληρωμές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας

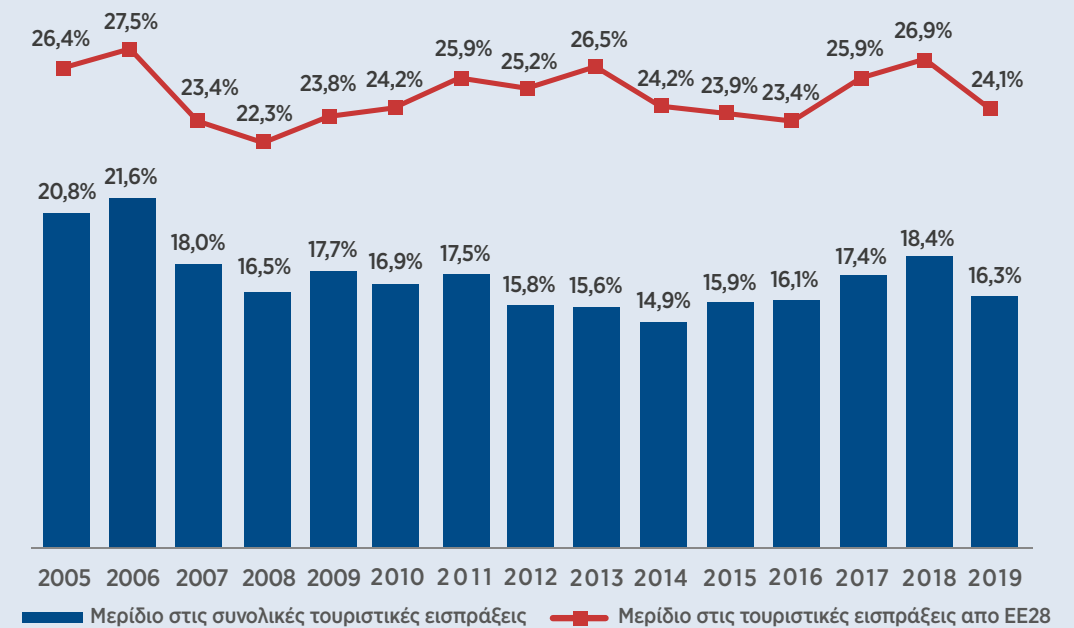
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.21: Μερίδιο ταξιδιωτικών εισπράξεων της Ελλάδας ανά χώρα προέλευσης (μ.ό. 2005-2019)

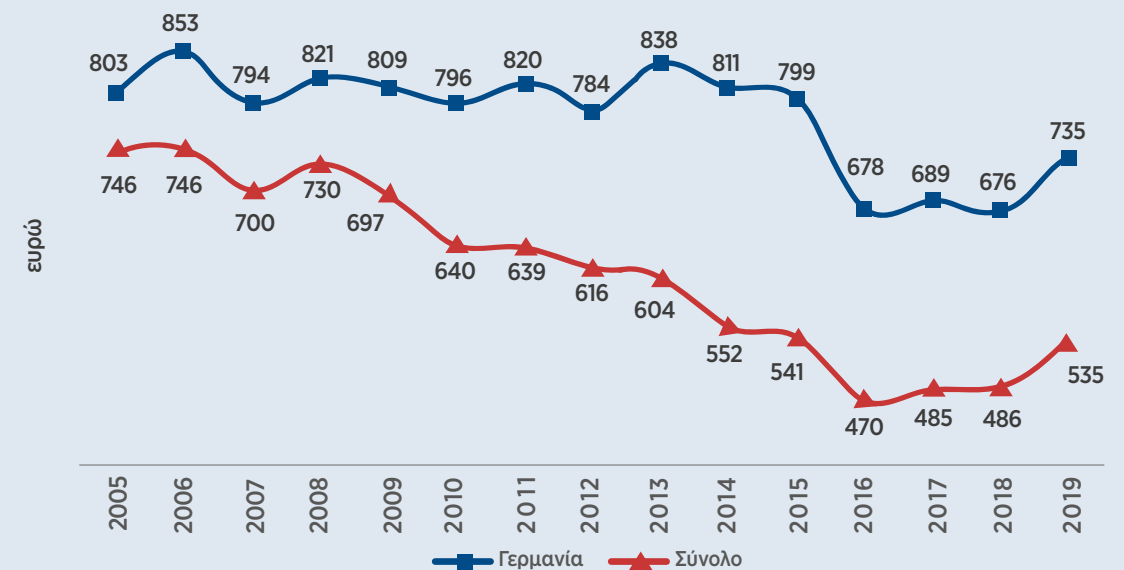
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.22: Μερίδιο Τουριστικών Εισπράξεων Γερμανίας 2005-2019

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.23: Δαπάνη ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στην Ελλάδα

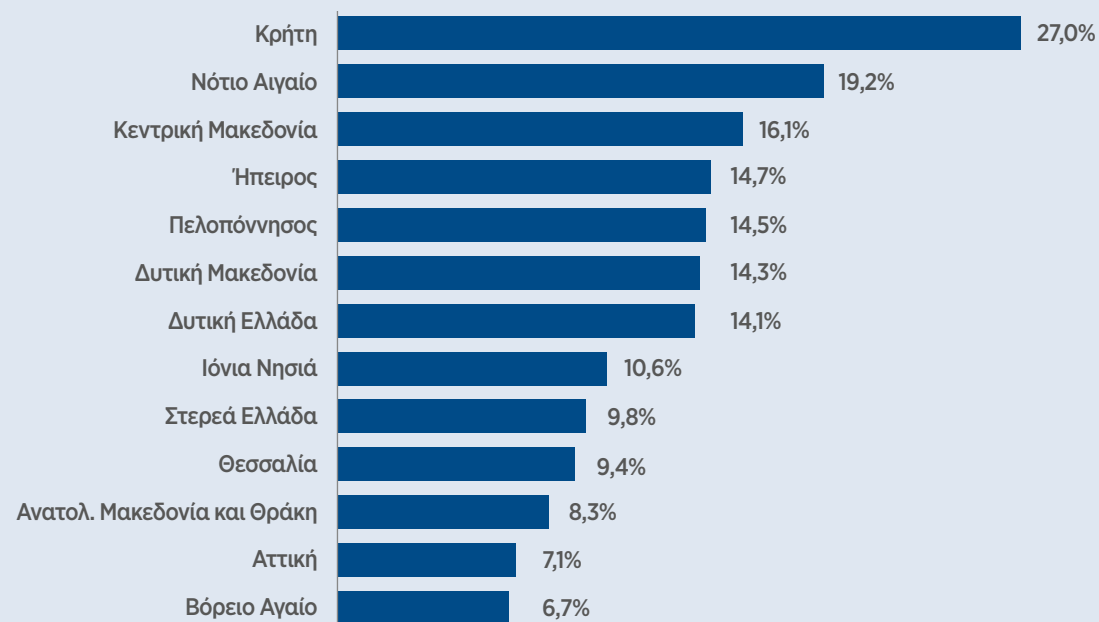

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο του συνόλου των ταξιδιωτών διαχρονικά, καθώς προσεγγίζει τα 735 ευρώ ανά ταξίδι, επίπεδο σημαντικά υψηλότερο από τη μέση δαπάνη ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στη χώρα (535 ευρώ - **Διάγραμμα 2.23**). Επιπλέον, την περίοδο 2005-2015, η μέση δαπάνη παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη, περίπου στα 810 ευρώ, έναντι υποχώρησης στο σύνολο των ταξιδιωτών. Σημαντικό είναι το μερίδιο των τουριστικών εισπράξεων από Γερμανούς ταξιδιώτες σε περιφέρειες της ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα στην Κρήτη, όπου το 27% των εισπράξεων από τον τουρισμό προέρχεται από Γερμανούς επισκέπτες το 2019. Ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (19,2%) και η Κεντρική Μακεδονία (16,1%), ενώ το χαμηλότερο μερίδιο εντοπίζεται στην Αττική (7,1%) και το Βόρειο Αιγαίο (6,7%).

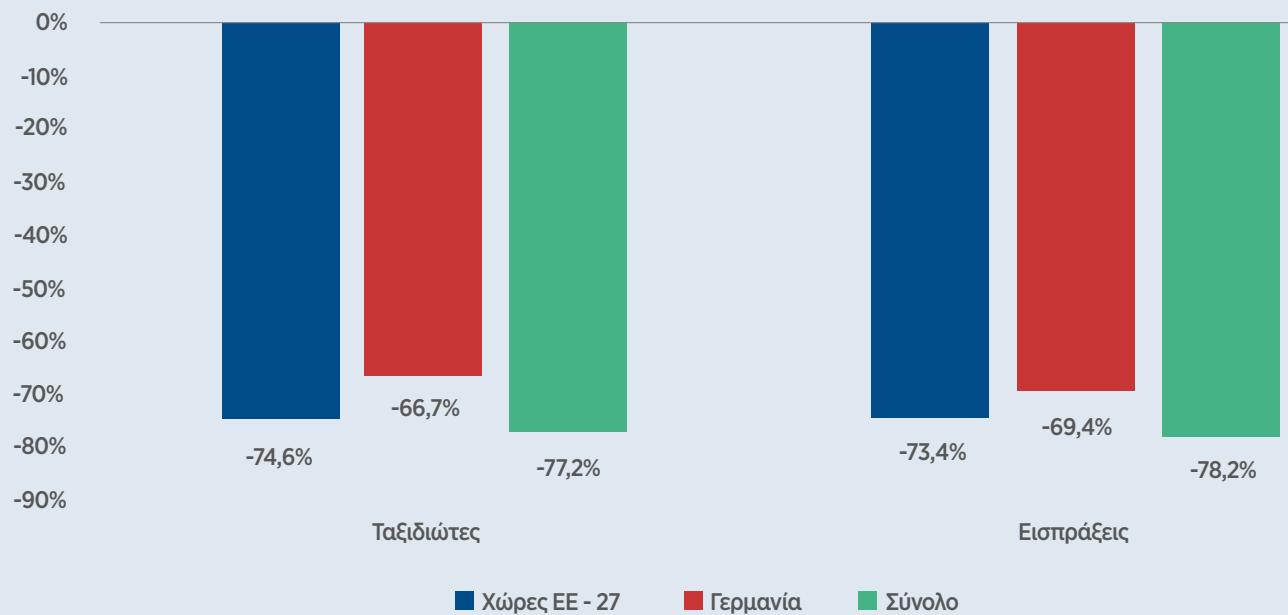

Διάγραμμα 2.24: Μερίδιο της Γερμανίας στις ταξιδιωτικές εισπράξεις ανά περιφέρεια, 2019

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.25: Μεταβολή ταξιδιωτικών αφίξεων και εισπράξεων την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

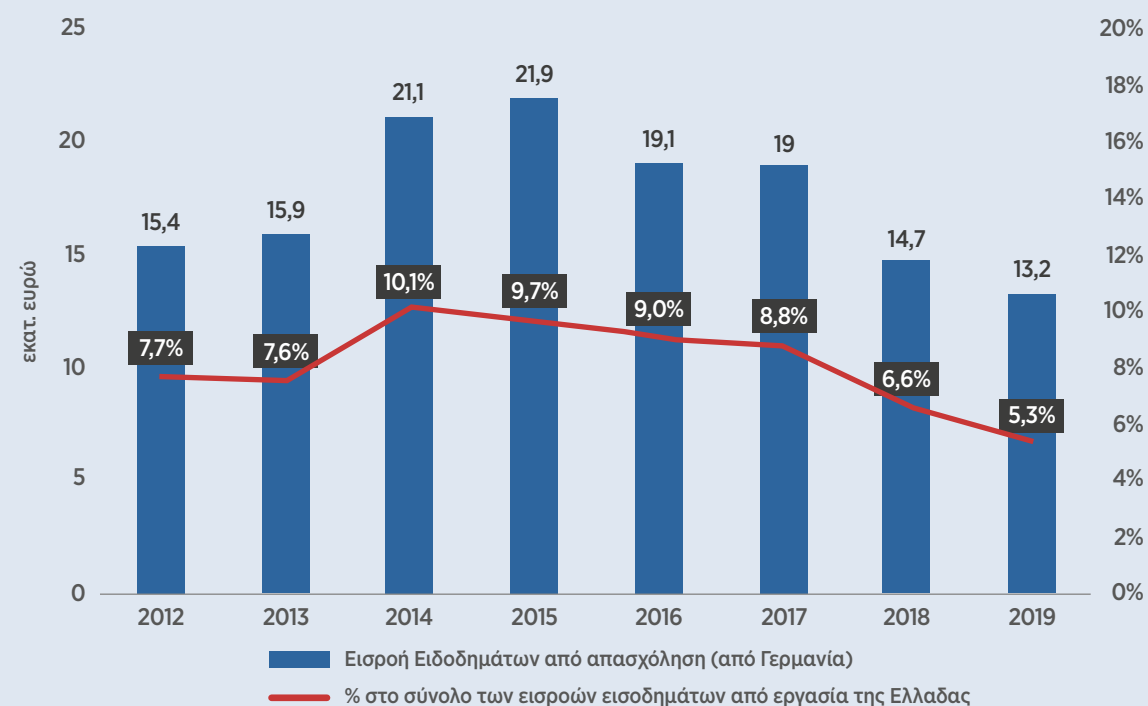

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας στο εγχώριο τουριστικό προϊόν αποτυπώνονται στο πρώτο εννιάμηνο του 2020, που περιλαμβάνει την περίοδο των καλοκαιρινών διακοπών. Ειδικότερα, καταγράφεται στην Ελλάδα πτώση κατά 77,2% στις ταξιδιωτικές αφίξεις και κατά 78,2% στα έσοδα. Η κάμψη στις ταξιδιωτικές αφίξεις από τη Γερμανία ήταν μικρότερη (66,7%), όπως και η πτώση στις εισπράξεις (-69,4% - **Διάγραμμα 2.25**). Σε αυτή την εξέλιξη φαίνεται πως συντέλεσε η αποτελεσματική διαχείριση της υγειονομικής κρίσης στη Γερμανία το πρώτο εννιάμηνο του έτους. Η παραπάνω εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του μεριδίου σε όρους αφίξεων και εισπράξεων από τη Γερμανία,

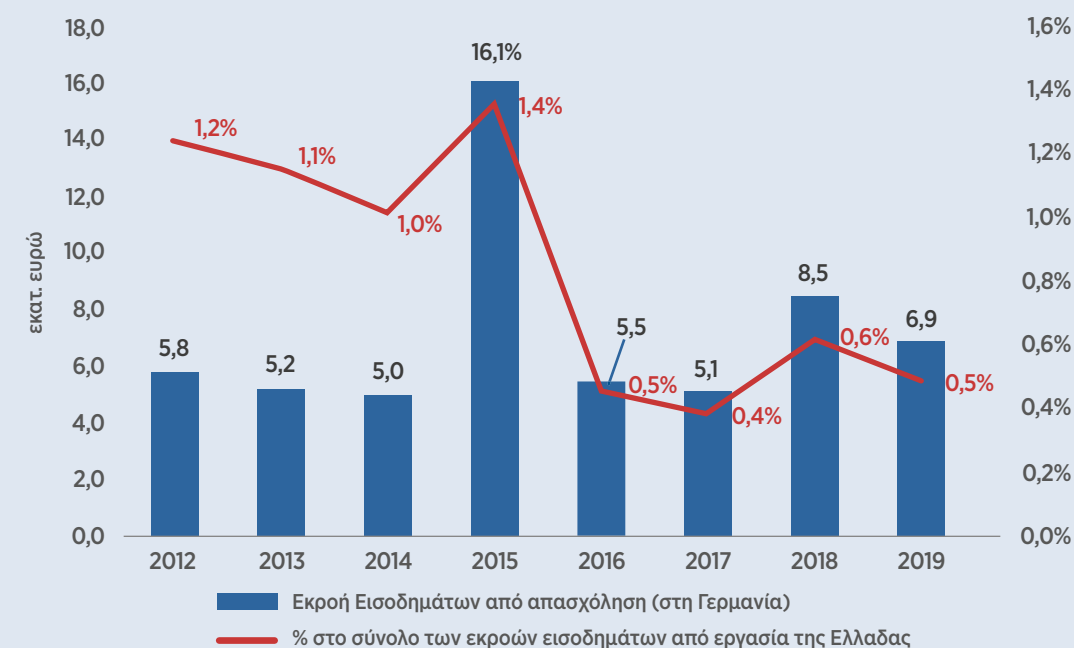
καθώς στο εννιάμηνο του 2020 οι ταξιδιωτικές αφίξεις από τη Γερμανία αντιστοιχούσαν στο 18% του συνόλου (27% από λοιπές χώρες της Ε.Ε.-27), έναντι 12% το ίδιο διάστημα του 2019 (21% στην Ε.Ε.-27). Αντίστοιχα και στις εισπράξεις, το μερίδιο της Γερμανίας ενισχύθηκε στο 22% των συνολικών εισπράξεων για το 2020, έναντι 16% το 2019. Σημειώνεται ότι οι τουριστικές εισπράξεις της Γερμανίας στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε.-27 ανήλθε στο 34% το 2020, δηλαδή περίπου 1 στα 3 ευρώ προήλθε από τη Γερμανία, έναντι 29% το 2019.

Διάγραμμα 2.26: Εισροή εισοδημάτων από εργασία από τη Γερμανία

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.27: Εκροή εισοδημάτων από εργασία προς τη Γερμανία

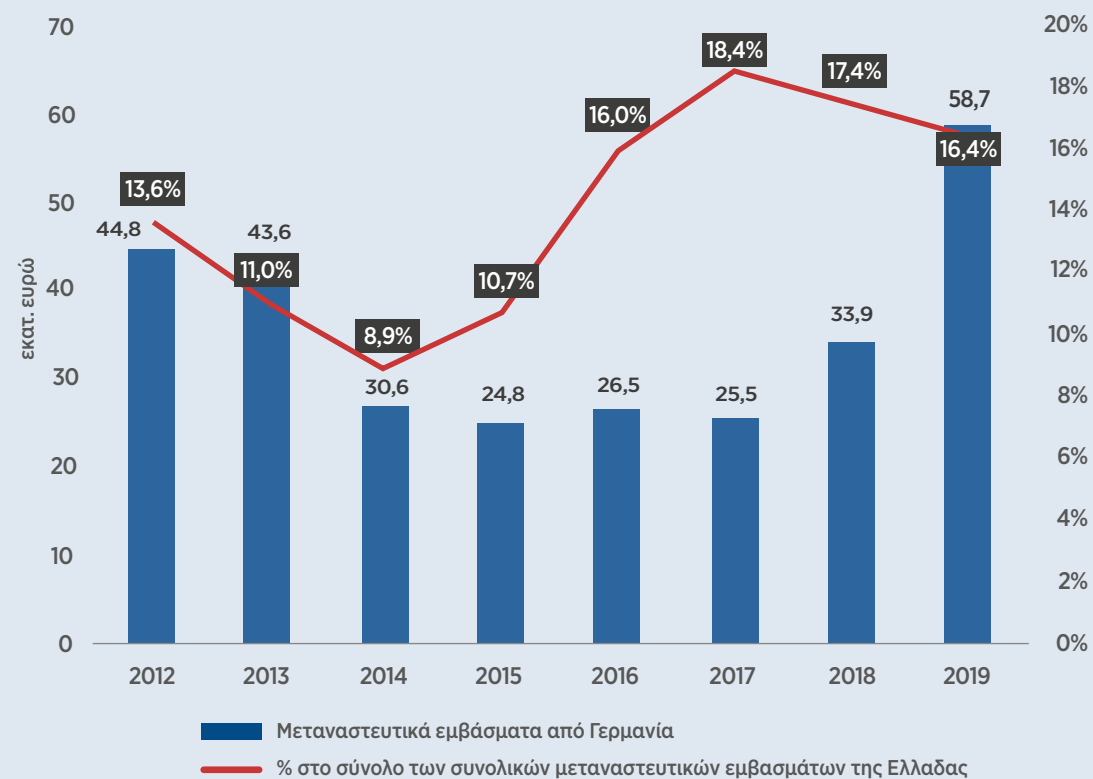

Πηγή: Eurostat

2.4 / Εισροές εισοδημάτων

Η εισροή εισοδημάτων από τη Γερμανία, πρωτογενών από εργασία και δευτερογενών από μεταναστευτικά εμβάσματα, αντιστοιχούν στο 5,3% και 16,4% αντίστοιχα του συνόλου των εισοδημάτων που εισέρρευσαν στην ελληνική οικονομία το 2019. Ειδικότερα, τα εισοδήματα από εργασία από τη Γερμανία ανήλθαν σε €13,2 εκατ. το 2019, με πτωτική τάση από το 2015, προκαλώντας αντιστοίχως και περιορισμό στο σχετικό μερίδιο, το οποίο είχε φτάσει το 10% (Διάγραμμα 2.26). Τα εισοδήματα Γερμανών εργαζομένων στην Ελλάδα, τα οποία μεταφέρθηκαν προς τη Γερμανία, προσέγγισαν τα €6,9 εκατ. το 2019, αντιστοιχώντας στο 0,5% της συνολικής εκροής εισοδημάτων από απασχόληση της ελληνικής οικονομίας. Τα μεταναστευτικά εμβάσματα διαμορφώθηκαν στα €58,7 εκατ. το 2019, με αυξητική τάση τα τελευταία έτη, ενώ το σχετικό μερίδιο βρίσκεται πάνω από το 16% μετά το 2016 (Διάγραμμα 2.28).

Διάγραμμα 2.28: Εισροή μεταναστευτικών εμβασμάτων από τη Γερμανία

Πηγή: Πηγή: Eurostat

2.5 / Άμεσες επενδύσεις

Τέλος, ιδιαίτερη παρουσία της Γερμανίας σημειώνεται στην ελληνική οικονομία στο σκέλος των άμεσων επενδύσεων, οι οποίες αποτυπώνουν μακροβιότερες και πιο σταθερές οικονομικές σχέσεις.⁵ Το 2019 τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα ξεπερνούν τα €8,2 δις., με σημαντική ανοδική πορεία από το 2007 (Διάγραμμα 2.29).

Ειδικότερα, πολύ σημαντική αύξηση των άμεσων επενδύσεων από τη Γερμανία σημειώθηκε το 2008 ως αποτέλεσμα της αγοράς μετοχών του ΟΤΕ από την Deutsche Telekom AG. Ακολούθησε μια συνεχής ετήσια αύξηση, με αυξημένες ροές το 2009, το 2017 και το 2018. Σημειώνεται ότι το 2017 η αύξηση οφείλεται στην άμεση συμμετοχή της Fraport Greece στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των θυγατρικών που ανέλαβαν τη διαχείριση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων στην Ελλάδα και τη χορήγηση ενδο-ομιλικών δανείων προς αυτές. Το 2018 σημαντική άμεση επένδυση προέκυψε από τη μεταβίβαση του 5% του ΟΤΕ από το ΤΑΙΠΕΔ στην Deutsche Telekom AG

⁵ Ως άμεση ορίζεται μια επένδυση όταν συνεπάγεται η άμεση ή έμμεση κατοχή τουλάχιστον του 10% των μετοχών με δικαίωμα ψήφου στην οικονομική μονάδα που λαμβάνει την επενδυτική ροή. Η σχέση άμεσης επένδυσης καλύπτει θυγατρικές, υποκαταστήματα και συνδεδεμένες επιχειρήσεις προς τις δυο κατευθύνσεις της επενδυτικής αλυσίδας, ενώ στις άμεσες επενδύσεις περιλαμβάνονται και οι επενδύσεις σε ακίνητα.

> HDI Global SE

WE ARE GLOBAL EXPERTS.

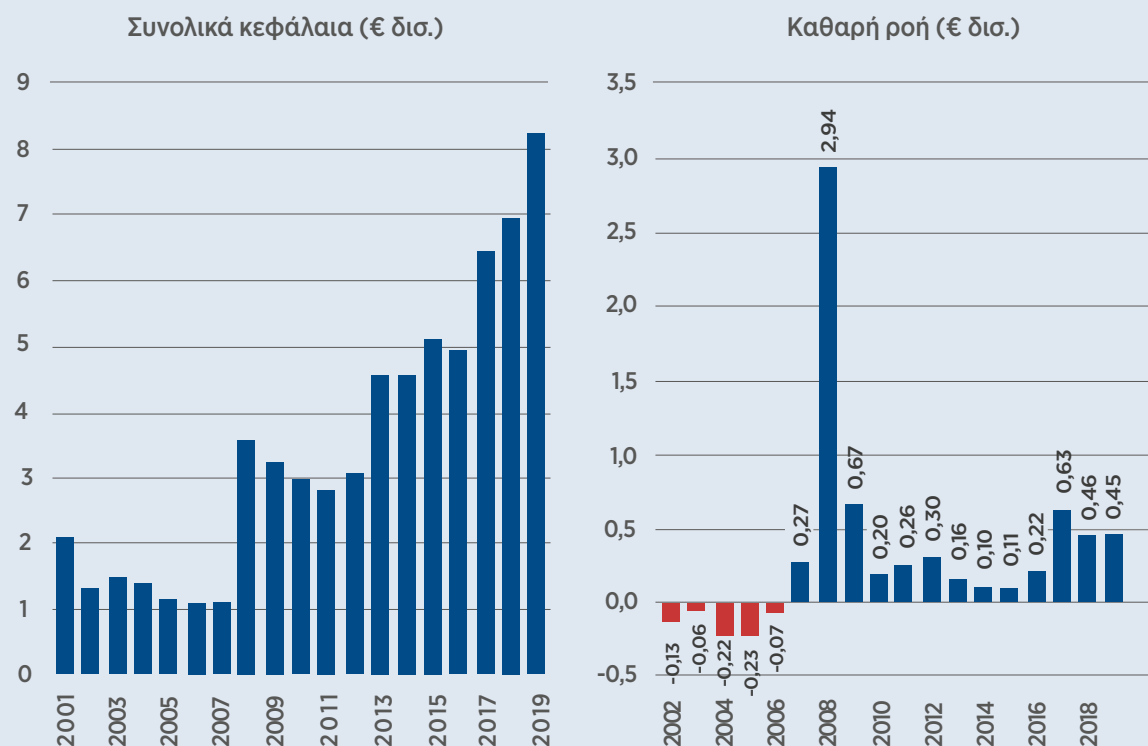
ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ HDI GLOBAL SE.

Με κληρονομιά και εμπειρία άνω των 100 ετών, σχεδιάζουμε καινοτόμες ασφαλιστικές λύσεις για εμπορικούς και βιομηχανικούς κινδύνους. Αξιοποιώντας το διεθνές δίκτυό μας σε 150 χώρες, βρισκόμαστε στο πλευρό σας σε κάθε βήμα, για να υποστηρίξουμε τις επιχειρηματικές σας δραστηριότητες εντός και εκτός συνόρων.

Βησσαρίωνος 1 & Ομήρου
10672 Αθήνα
Τ. 210 7259-181
hellas@hdi.global

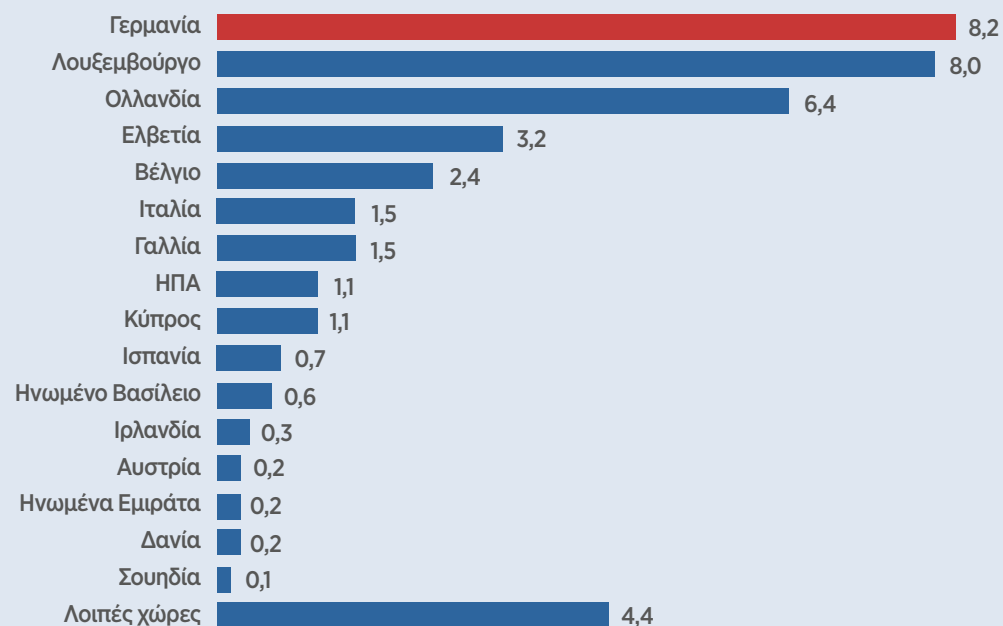
www.hdi.global

Διάγραμμα 2.29: Καθαρές άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα από τη Γερμανία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (*) Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 2.30: Συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις ανά χώρα προέλευσης, 2019

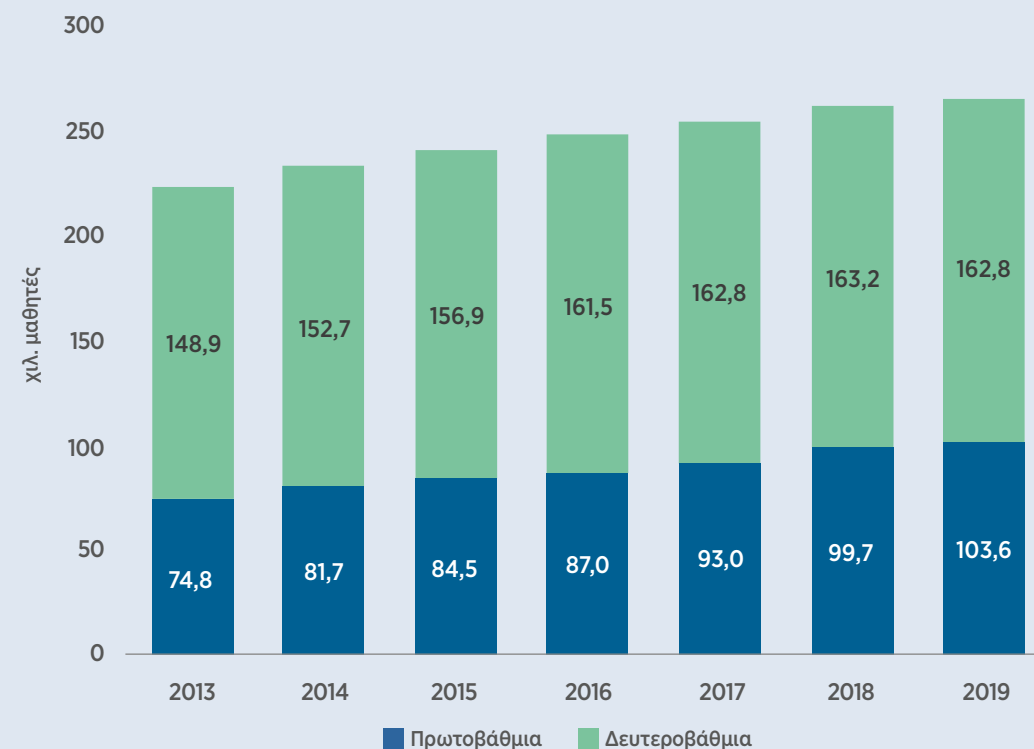
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ως αποτέλεσμα αυτών των επενδύσεων, η Γερμανία βρίσκεται στην πρώτη θέση στην κατάταξη χωρών προέλευσης άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα σε όρους συνολικών κεφαλαίων το 2019 (Διάγραμμα 2.30), με ιδιαίτερα υψηλό μερίδιο (20,5%). Ακολουθούν το Λουξεμβούργο (€8,0 δισ. ή 19,9% του συνόλου) και η Ολλανδία (€6,4 δισ. ή 15,9%).

2.6 / Εκπαίδευση και πολιτισμός

Εκτός από σημαντικός εμπορικός εταίρος της Ελλάδας με σημαντικά οφέλη για την οικονομία, οι δεσμοί μεταξύ των δύο χωρών αποτυπώνονται και σε άλλες εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής κυρίως στους τομείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Η εκμάθηση της γλώσσας, τα Πανεπιστήμια, τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν εργαλεία για την ενδυνάμωση των σχέσεων ανάμεσα στους δύο λαούς.

Διάγραμμα 2.31: Αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Πηγή: Eurostat

Ο αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ανήλθε σε σχεδόν 163 χιλ. το 2019, με αυξητική τάση από το 2013, ενώ αύξηση σημειώνεται και στον αριθμό των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που έφτασε τις 104 χιλ. Το 16,6% των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα το 2019, έναντι 12% το 2013, ενώ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το μερίδιο αυξήθηκε στο 24% (22% το 2013 - Διάγραμμα 2.31).

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η γερμανική γλώσσα διδάσκεται στο τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Το διδακτικό προσωπικό σε αμφότερα τα τμήματα αποτελείται από 30 άτομα (μέλη ΔΕΠ και ειδικό επιστημονικό προσωπικό), ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών ανέρχεται σε 1.503 στο τμήμα του ΕΚΠΑ και 1.356 στο ΑΠΘ. Το έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας υποστηρίζεται επίσης από τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD) προσφέροντας σε Έλληνες φοιτητές και επιστήμονες τη δυνατότητα σπουδών και έρευνας στη Γερμανία.

Οι δεσμοί Ελλάδας και Γερμανίας αποτυπώνονται και στον τομέα του πολιτισμού με διαφορετικές εκφάνσεις, μία εκ των οποίων είναι η συμβολή στην αρχαιολογική έρευνα. Το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1874 στην Αθήνα και είναι ένα από τα 17 ξένα αρχαιολογικά ινστιτούτα που βρίσκονται στην Αθήνα. Οι δράσεις του Ινστιτούτου αποσκοπούν στην ανάδειξη, συντήρηση και μελέτη ανασκαφικού υλικού. Σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία έχει πραγματοποιήσει σημαντικές ανασκαφές στην Ελλάδα, μεταξύ των οποίων στην Ολυμπία, στη μυκηναϊκή ακρόπολη της Τίρυνθας και στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού. Διαθέτει επίσης βιβλιοθήκη και συλλογή αρχαιολογικών φωτογραφιών η οποία είναι στη διάθεση ερευνητών και μελετητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

2.7 / Σύνοψη

Η Γερμανία κατέχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές της Ελλάδας και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας:

- Το 2019 η αξία των εισαγωγών αγαθών από τη Γερμανία ανήλθε σε €5,9 δισ. (11% του συνόλου των εισαγωγών).
- Η αξία των εξαγωγών ελληνικών αγαθών προς τη Γερμανία διαμορφώθηκε στα €2,2 δισ. το 2019 (7% των συνολικών εξαγωγών).
- Οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, τρόφιμα και ποτά καταλαμβάνοντας το 57,9% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία.
- Οι εισπράξεις υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας διαμορφώθηκαν στα €3,8 δισ. το 2018.
- Το 2019 οι αφίξεις επισκεπτών από τη Γερμανία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 4,0 εκατ. (12% των συνολικών αφίξεων στην Ελλάδα), με τις αντίστοιχες εισπράξεις να προσεγγίζουν τα €3 δισ. (16,3% των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων της χώρας).
- Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες κυμάνθηκε στα €735 έναντι €535 της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στη χώρα.
- Στην Κρήτη, το 27% των εισπράξεων από τον τουρισμό προέρχεται από Γερμανούς επισκέπτες το 2019, ενώ ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (19,2%) και η Κεντρική Μακεδονία (16,1%).
- Οι συνολικές διανυκτερεύσεις από Γερμανούς επισκέπτες το 2019 ανήλθαν σε 37,3 εκατ. (16% των συνολικών διανυκτερεύσεων από ξένους επισκέπτες).
- Τα εισοδήματα από εργασία στη Γερμανία που εισέρρευσαν στην Ελλάδα ανήλθαν σε €13,2 εκατ. το 2019, ενώ τα εισοδήματα Γερμανών εργαζομένων στην Ελλάδα τα οποία μεταφέρθηκαν προς τη Γερμανία προσέγγισαν τα €6,9 εκατ. το 2019.
- Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων από τη Γερμανία το 2019 διαμορφώθηκαν σε €455 εκατ., ενώ τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα ξεπερνούν σωρευτικά τα €8,2 δισ.
- Η Γερμανία κατατάσσεται πρώτη μεταξύ των χωρών προέλευσης άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα με το μερίδιο να ανέρχεται σε 20,5%.
- Το 2019 ο αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας ανήλθε σε 104 χιλ. (16,6% των μαθητών στη συγκεκριμένη βαθμίδα) και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σχεδόν 163 χιλ. (24% των μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)
- Η γερμανική γλώσσα διδάσκεται στο τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και του ΑΠΘ με το διδακτικό προσωπικό σε αμφότερα τα τμήματα να ανέρχεται σε 30 άτομα (μέλη ΔΕΠ και ειδικό επιστημονικό προσωπικό) και τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών σε 1.503 και 1.356 αντίστοιχα.

3 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΤΑΙΡΙΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΕΓΕΒΕ

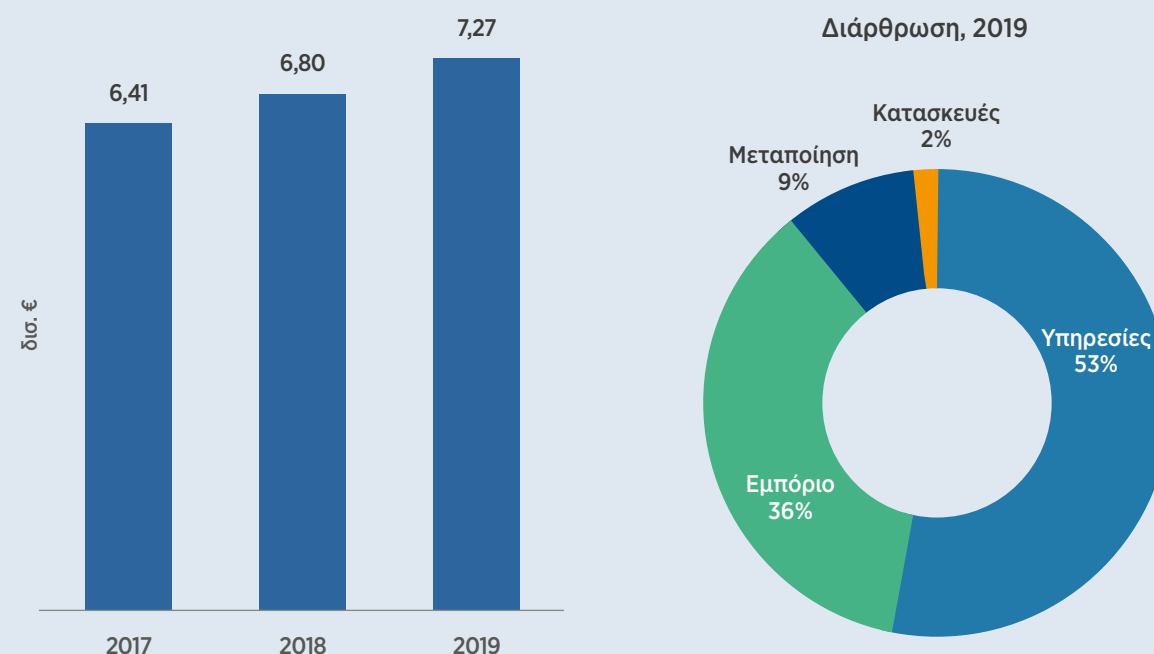
3.1 / Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται στοιχεία από 37 επιχειρήσεις, **αμιγώς γερμανικών συμφερόντων**, μέλη του Επιμελητηρίου που προέκυψαν από έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2021, για την αποτύπωση της δραστηριότητάς τους στην ελληνική οικονομία. **Πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το σημαντικότερο τμήμα της δραστηριότητας της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα.** Ειδικότερα παρουσιάζονται κύρια μεγέθη της δραστηριότητάς τους, όπως ο κύκλος εργασιών, οι επενδυτικές δαπάνες και η απασχόληση, για την τριετία 2017-2019. Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια και σε διαφορετικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων-μελών του επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα (32 από τις 37 ή 86%) δραστηριοποιούνται στον τομέα των Υπηρεσιών, με το μεγαλύτερο μέρος αυτών (17 επιχειρήσεις) να αφορά το εμπόριο.

3.2 / Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων-μελών του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθε σε 7,3 δισ. ευρώ το 2019,⁶ καταγράφοντας ανοδική πορεία την τριετία 2017-2019. Η πλειονότητα των πωλήσεων προέρχεται από τις εταιρίες-μέλη που ανήκουν στον τομέα των Υπηρεσιών ξεπερνώντας το ήμισυ των εσόδων του δείγματος, ακολουθεί ο τομέας του Εμπορίου καταλαμβάνοντας μεγάλο μέρος του συνολικού τζίρου, ενώ οι λοιπές επιχειρήσεις-μέλη που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της Μεταποίησης και των Κατασκευών αντιπροσωπεύουν το 9% και 2%, αντίστοιχα, των συνολικών πωλήσεων (**Διάγραμμα 3.1**).

Διάγραμμα 3.1: Κύκλος εργασιών εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

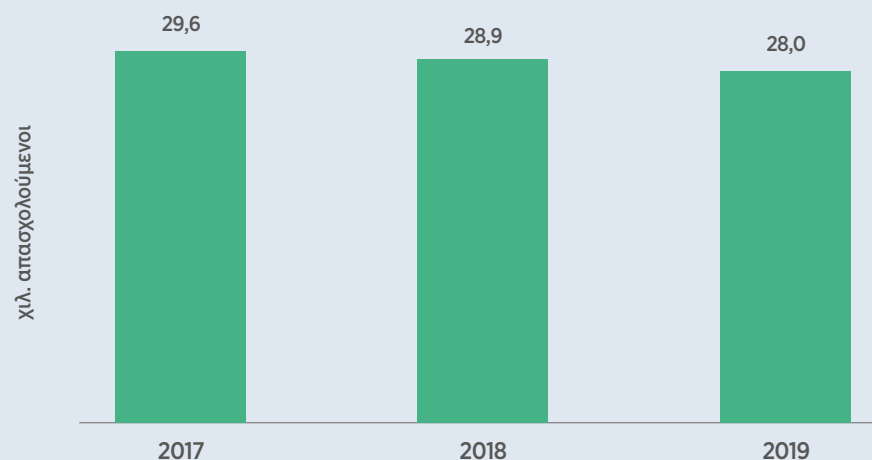
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις, εκτιμήσεις IOBE

⁶ Ο κύκλος εργασιών για το σύνολο της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα εκτιμάται σε €7,7 δισ. το 2016 (Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Οι Ελληνογερμανικές σχέσεις σε αριθμούς).

3.3 / Απασχόληση

Το 2019 ο αριθμός των εργαζομένων στις εταιρίες-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθε σε 28 χιλ., παρουσιάζοντας μικρή **κάμψη** σε σχέση με τη διετία 2017-2018. Στις περισσότερες από αυτές τις επιχειρήσεις η απασχόληση κινήθηκε ανοδικά (μία τυπική επιχείρηση του δείγματος παρουσιάζει μέση αύξηση της απασχόλησης 6%⁷ την περίοδο 2017-2019), ενώ οι όποιες μειώσεις οφείλονται σε μεμονωμένες πράξεις αναδιάρθρωσης του εργατικού δυναμικού.

Διάγραμμα 3.2: Απασχόληση σε εταιρίες-μέλη του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

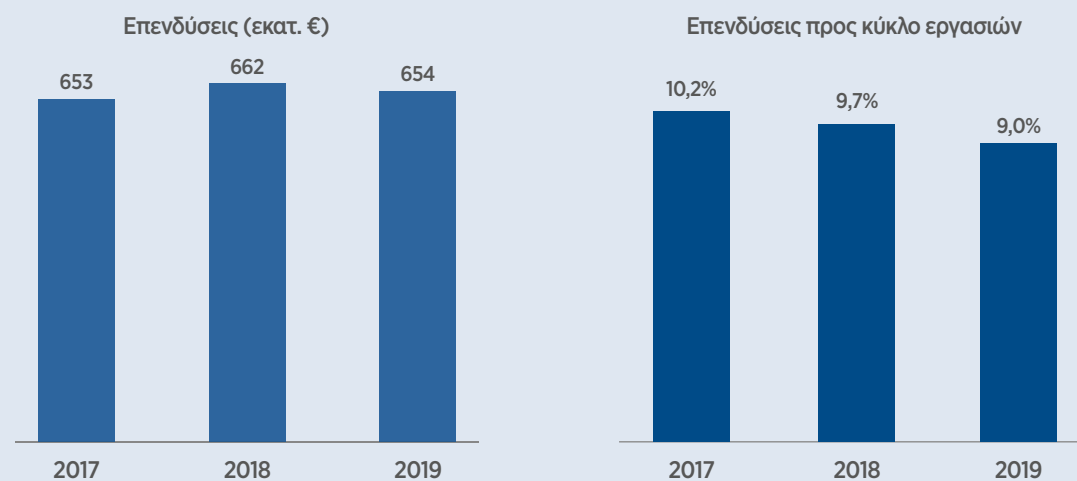

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

3.4 / Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

Σχεδόν στο σύνολό τους (35 από τις 37 επιχειρήσεις του δείγματος) υλοποίησαν επενδύσεις για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, οι οποίες σωρευτικά την τριετία 2017-2019 ανήλθαν σε περίπου €2 δισ. **Οι επενδυτικές δαπάνες, για τις επιχειρήσεις αυτές που αποτελούν μέρος της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας, ξεπέρασαν τα €650 εκατ. κάθε έτος τη συγκεκριμένη περίοδο, καλύπτοντας κατά μέσο όρο το 10% των εσόδων τους (Διάγραμμα 3.3).**

Διάγραμμα 3.3: Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου από εταιρίες-μέλη του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

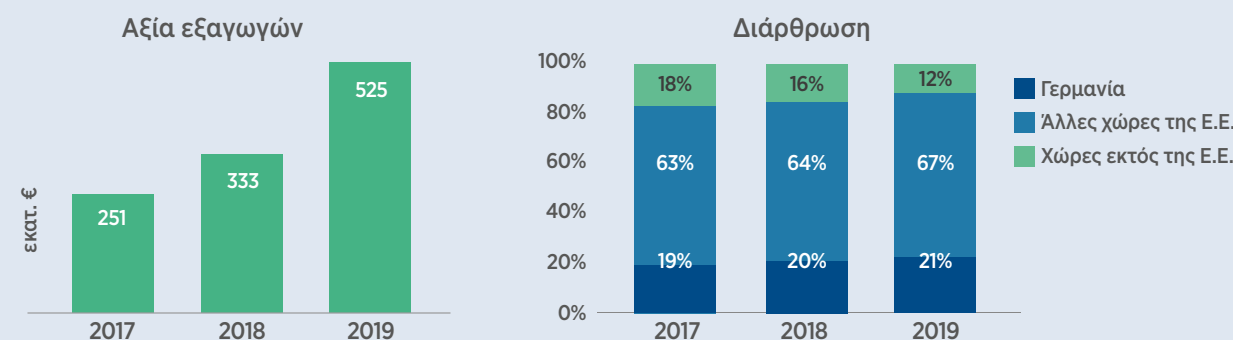
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

⁷ Πρόκειται για την ενδιάμεση τιμή των μέσων ετήσιων ρυθμών μεταβολής (MEPM) της απασχόλησης των επιχειρήσεων του δείγματος για την περίοδο 2017-2019.

3.5 / Εξαγωγές

Δύο στις τρεις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα είναι εξαγωγικές, με τη συνολική αξία των εξαγωγών (αγαθών και υπηρεσιών) να ανέρχεται σε €525 εκατ. το 2019. Το μερίδιο των εξαγωγών στις συνολικές τους πωλήσεις εμφανίζει διαφοροποίηση, καθώς σε αρκετές από αυτές είναι μικρότερο του 10% του κύκλου εργασιών, ενώ σε άλλες ξεπερνά το μισό ή και περισσότερο των συνολικών τους πωλήσεων. Όσον αφορά τον γεωγραφικό προορισμό, το μεγαλύτερο ποσοστό κατευθύνεται σε χώρες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, το 2019 το μερίδιο εξαγωγών προς τις χώρες της Ε.Ε. αποτελούσε το 88%, εκ των οποίων το 21% προς τη Γερμανία, ενώ το εξωκοινωνικό εμπόριο απορρόφησε το 12% (Διάγραμμα 3.4).

Διάγραμμα 3.4: Εξαγωγικό εμπόριο εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

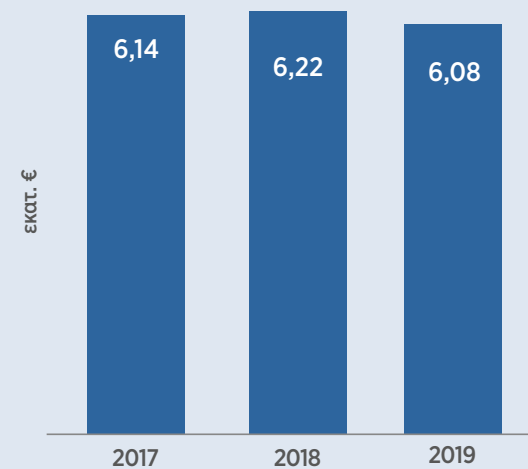
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

3.6 / Εταιρική Κοινωνική Υπευθυνότητα

Οι επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου αναλαμβάνουν εθελοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις κοινωνικής προσφοράς στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) τους. Το 2019 οι χορηγίες και δωρεές των εταιριών-μελών που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθαν σε €6,1 εκατ. (ή 0,1% των ακαθάριστων εσόδων), επίπεδο αντίστοιχο σχεδόν με τη διετία 2017-2018 (Διάγραμμα 3.5).

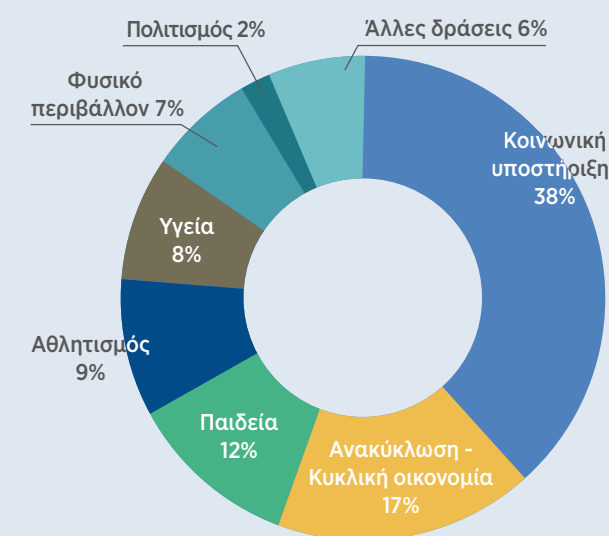
Στο πλαίσιο της κοινωνικής υπευθυνότητας, οι επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα συνεισφέρουν με χορηγίες και δωρεές σε δράσεις που στηρίζουν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, την προστασία του περιβάλλοντος (ανακύκλωση και κυκλική οικονομία) και υποστηρίζουν τομείς όπως η Παιδεία, η Υγεία, ο Αθλητισμός και ο Πολιτισμός (Διάγραμμα 3.6).

Διάγραμμα 3.5: Καταμερισμός δαπανών των επιχειρήσεων-μελών του Επιμελητηρίου στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ευθύνης, 2019

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

Διάγραμμα 3.6: Καταμερισμός δαπανών ανά δράση στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ευθύνης, 2019

(*) Χορηγίες και δωρεές σε συλλόγους, σωματεία και τοπικές κοινωνίες
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

4 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4.1 / Εισαγωγή

Η οικονομική επίδραση μιας δραστηριότητας δεν περιορίζεται στην αξία παραγωγής, την προστιθέμενη αξία, τις θέσεις εργασίας, τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές που άμεσα δημιουργούνται από αυτή τη δραστηριότητα. Περιλαμβάνει, επιπλέον, τις έμμεσες επιδράσεις, οι οποίες δημιουργούνται από τις οικονομικές συναλλαγές με προμηθευτές, καθώς και τις προκαλούμενες επιδράσεις, οι οποίες αναφέρονται στην οικονομική επίδραση από τη δαπάνη των εισοδημάτων των εργαζομένων που δημιουργούνται άμεσα και έμμεσα από αυτή τη δραστηριότητα.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις της οικονομικής επίδρασης των εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα. Καθώς πρόκειται για υποσύνολο των επιχειρήσεων μελών του ΕΓΕΒΕ, τα αποτελέσματα της εκτίμησης αποτελούν ένα κάτω όριο της επίδρασης που έχει η ελληνογερμανική επιχειρηματική κοινότητα στην ελληνική οικονομία. Υπολογίζεται η συνεισφορά στην παραγωγή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), στην απασχόληση και στα δημόσια έσοδα σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό προσδιορίζονται οι άμεσες επιδράσεις από τη λειτουργία των συγκεκριμένων επιχειρήσεων στην οικονομία, αλλά και οι επακόλουθες οικονομικές επιδράσεις που προκύπτουν μέσω των διασυνδέσεων με άλλους κλάδους της οικονομίας (έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις).

Διάγραμμα 4.1: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες οικονομικές επιδράσεις

Η εκτίμηση της οικονομικής επίδρασης γίνεται στη βάση του υποδείγματος εισροών-εκροών το οποίο λαμβάνει υπόψη τις αλληλεπιδράσεις των κλάδων μιας οικονομίας⁸, χρησιμοποιώντας τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ και τη Eurostat. Η εκτίμηση βασίζεται στον κύκλο εργασιών και τις επενδύσεις των εταιριών - μελών του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.⁹ Ως επενδύσεις λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, ενώ δεν περιλαμβάνονται δαπάνες που προκύπτουν από λογιστικές προσαρμογές.

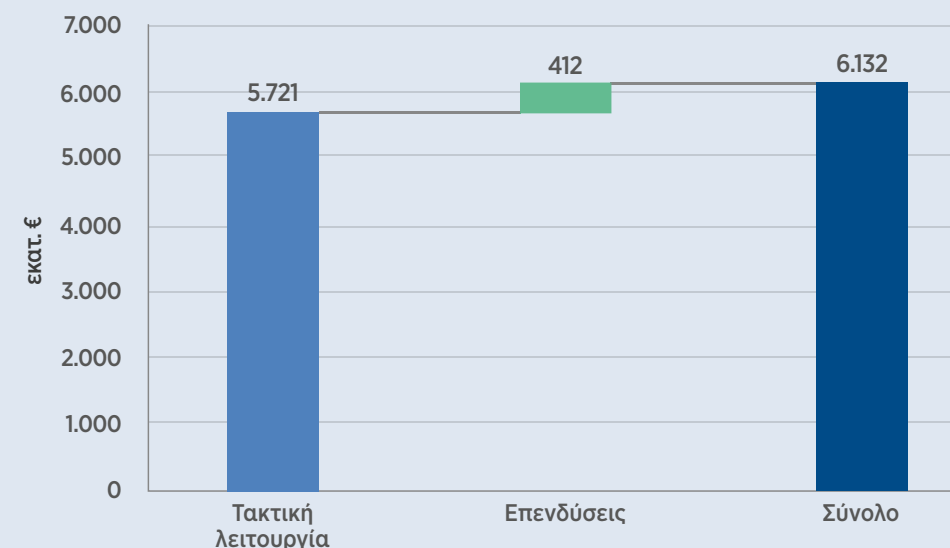
⁸ Περισσότερες λεπτομέρειες για το υπόδειγμα εισροών-εκροών δίνονται στο Παράρτημα της μελέτης.

⁹ Τα μεγέθη των οποίων αποτυπώνονται στο Κεφάλαιο 3 της μελέτης (Διάγραμμα 3.1 για τον κύκλο εργασιών και Διάγραμμα 2.4 για τις επενδύσεις αντίστοιχα).

4.2 / Οικονομικές επιδράσεις για το σύνολο των εταιριών

Η συνολική επίδραση της δραστηριότητας του δείγματος επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ το 2019, σε όρους ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τη λειτουργία των εταιριών, αλλά και το επενδυτικό πρόγραμμα που υλοποίησαν, εκτιμάται σε €6,1 δισ. (ή 3,3% του ΑΕΠ - Διάγραμμα 4.2).

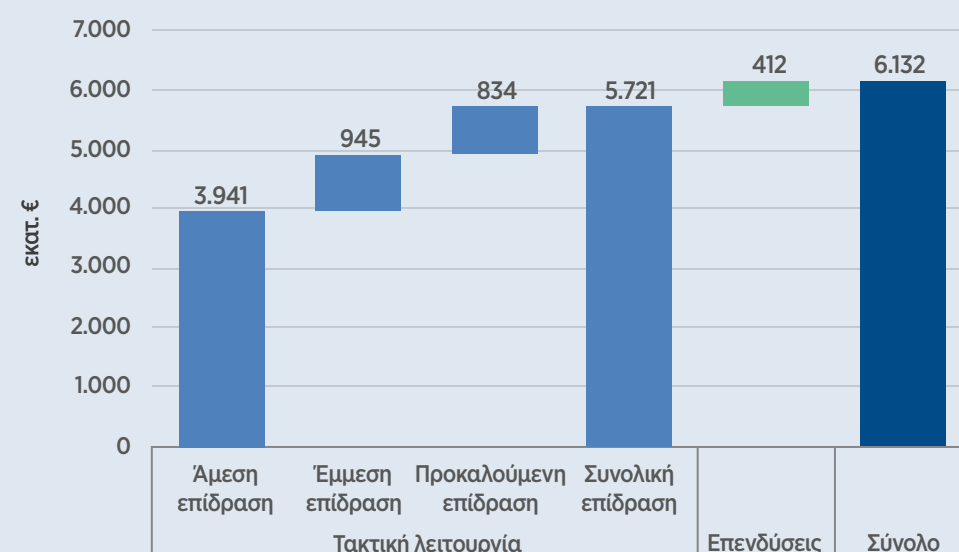
Διάγραμμα 4.2: Επίδραση στο ΑΕΠ από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Η άμεση συνεισφορά στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ελληνικής οικονομίας (δηλ. η αξία των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρουν οι επιχειρήσεις, αφαιρώντας την ενδιάμεση ανάλωση αγαθών που χρησιμοποιούνται ως εισροές στην παραγωγική τους λειτουργία) από την τακτική λειτουργία των εταιριών-μελών του Επιμελητηρίου το 2019 εκτιμάται σε €3,9 δισ. Η έμμεση επίδραση από τη ζήτηση που δημιουργείται στην αλυσίδα εφοδιασμού των επιχειρήσεων εκτιμάται σε €945 εκατ., ενώ η προκαλούμενη επίδραση από τις καταναλωτικές δαπάνες των εργαζομένων σε €864 εκατ. (Διάγραμμα 4.3). Επομένως, για κάθε ευρώ προστιθέμενης αξίας από τη λειτουργία και τις επενδύσεις των εταιριών-μελών δημιουργούνται άλλα 0,5 ευρώ ΑΕΠ σε άλλους τομείς της ελληνικής οικονομίας (1,5 ευρώ συνολικά).

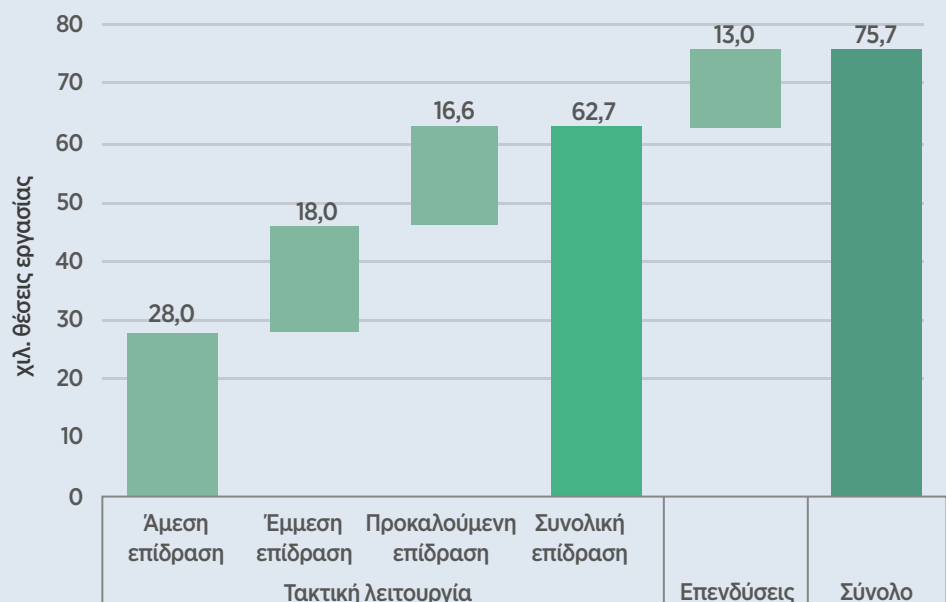
Διάγραμμα 4.3: Συμβολή στο ΑΕΠ ανά είδος επίδρασης από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

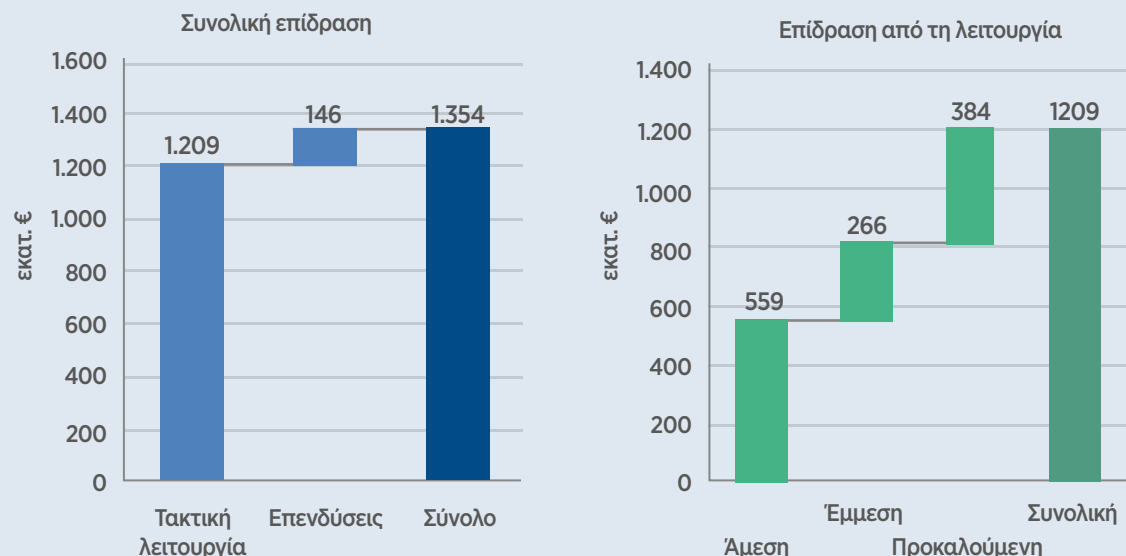
Διάγραμμα 4.4: Επίδραση στην απασχόληση από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Σε όρους απασχόλησης, η συνολική συνεισφορά -συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων- εκτιμάται σε 75,7 χιλ. θέσεις εργασίας το 2019, επίπεδο που αντιστοιχεί στο 1,7% της συνολικής απασχόλησης στην εγχώρια αγορά εργασίας (**Διάγραμμα 4.4**). Η άμεση και έμμεση επίδραση εκτιμάται σε 46 χιλ. θέσεις απασχόλησης. Τέλος, σημαντική είναι η συνεισφορά στα έσοδα από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Τα δημόσια έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές που προκύπτουν άμεσα από την τακτική λειτουργία εκτιμώνται σε €559 εκατ. Στο σκέλος των άμεσων φορολογικών εσόδων οι εργοδοτικές εισφορές που κατέβαλαν οι εταιρίες που συμμετείχαν στην έρευνα το 2019 εκτιμώνται σε περίπου 39 εκατ. ευρώ. Αν περιληφθούν οι έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις τα έσοδα από φόρους και εισφορές εκτιμώνται σε €1,2 δισ. (**Διάγραμμα 4.5**).

Διάγραμμα 4.5: Επίδραση στα φορολογικά έσοδα από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

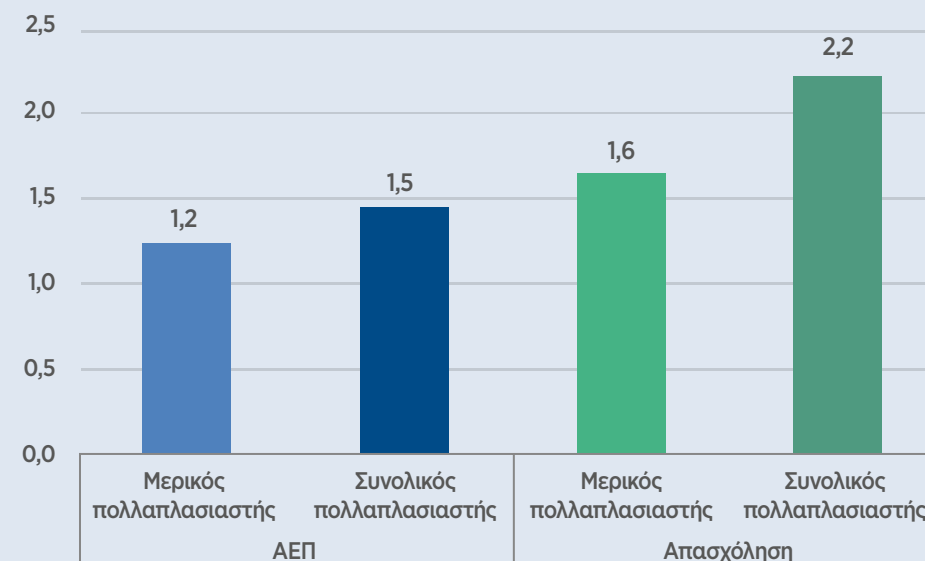

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

4.3 / Πολλαπλασιαστές επίδρασης

Η συμβολή από τη λειτουργία των εταιριών - μελών του Επιμελητηρίου αποτυπώνεται επίσης με τη χρήση πολλαπλασιαστών. Οι μερικοί πολλαπλασιαστές ορίζονται ως ο λόγος του αθροίσματος άμεσης και έμμεσης επίδρασης προς την άμεση επίδραση και εκφράζουν το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει (στο ΑΕΠ, την απασχόληση κ.λπ.) λόγω των έμμεσων επιδράσεων. Αντίστοιχα, οι συνολικοί πολλαπλασιαστές είναι ο λόγος της συνολικής επίδρασης προς την άμεση επίδραση, εκφράζουν δηλαδή το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τον συνδυασμό έμμεσων και προκαλούμενων επιδράσεων. Όσον αφορά τους μερικούς πολλαπλασιαστές, κάθε αύξηση κατά ένα ευρώ του ακαθάριστου προϊόντος που παράγεται από τις εταιρίες-μέλη του Επιμελητηρίου οδηγεί σε αύξηση του ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας κατά 1,2 ευρώ, με τον αντίστοιχο πολλαπλασιαστή να ανέρχεται στο 1,6 σε όρους απασχόλησης. Λαμβάνοντας υπόψη και τις προκαλούμενες επιδράσεις, ο συνολικός πολλαπλασιαστής ΑΕΠ ανέρχεται σε 1,5. Συνεπώς, σε κάθε ευρώ άμεσης συνεισφοράς των εταιριών-μελών, αντιστοιχεί 1,5 ευρώ συνολικής συνεισφοράς στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας. Ο αντίστοιχος πολλαπλασιαστής για την απασχόληση ανέρχεται σε 2,2 - δηλ. σε κάθε εργαζόμενο στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ αντιστοιχεί συνολική συνεισφορά στην απασχόληση ίση με 2,2 περίπου θέσεις απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο. Ισοδύναμα, για κάθε μία θέση που δημιουργείται στις επιχειρήσεις-μέλη ανοίγει τουλάχιστον άλλη μία θέση σε άλλους κλάδους της οικονομίας.

Διάγραμμα 4.6: Πολλαπλασιαστές στο ΑΕΠ και την απασχόληση από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

4.4 / Σύνοψη

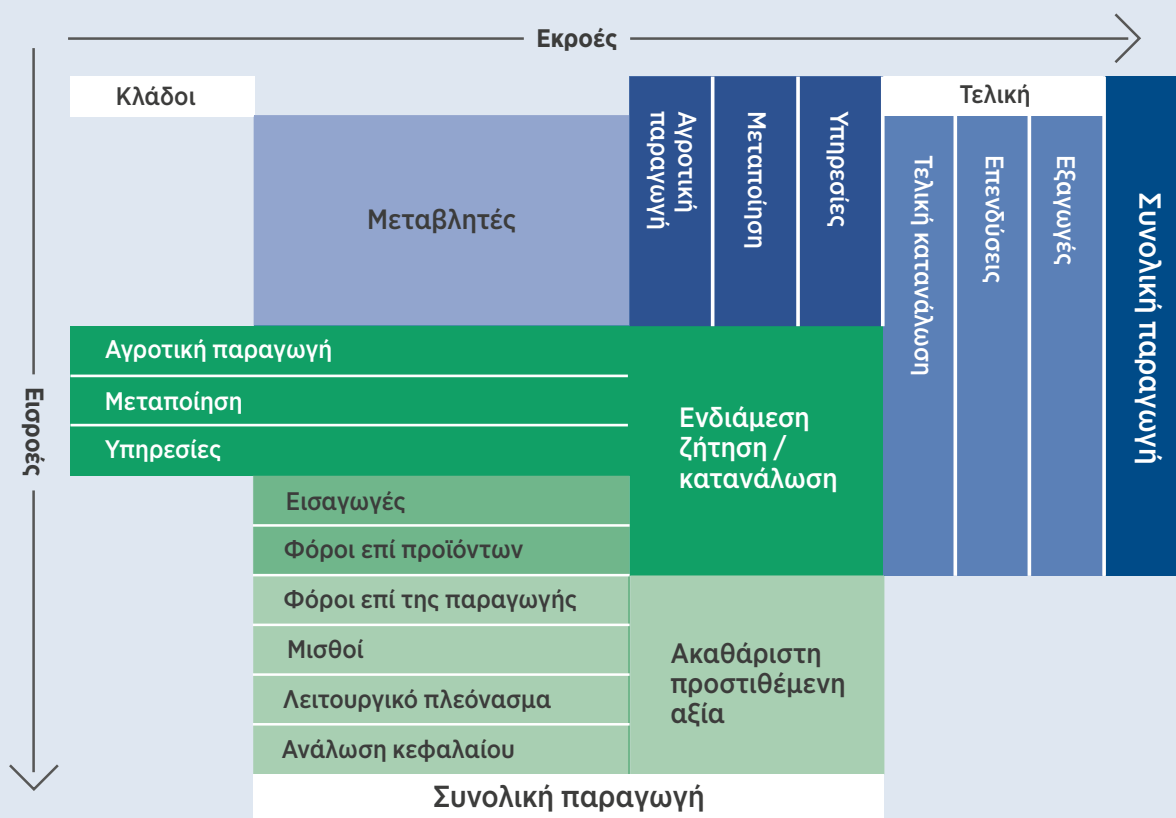
- Οι επιχειρήσεις αμιγώς γερμανικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα συνεισφέρουν στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα μέσα από την παραγωγή και διάθεση καινοτόμων αγαθών και υπηρεσιών
- Σε όρους ΑΕΠ η συνεισφορά στην οικονομία από τη λειτουργία και τις επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό το 2019 εκτιμάται σε €6,1 δισ.
  - Σε όρους απασχόλησης διαμορφώνεται σε 75,7 χιλ. θέσεις εργασίας, εκ των οποίων οι 46 χιλ. επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ.
  - Όσον αφορά τα φορολογικά έσοδα, η συνολική συμβολή εκτιμάται σε περίπου €1,2 δισ., ενώ στο σκέλος των άμεσων φορολογικών εσόδων οι εργοδοτικές εισφορές που κατέβαλαν οι εταιρίες που συμμετείχαν στην έρευνα το 2019 εκτιμώνται σε περίπου 39 εκατ. ευρώ.

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Ο υπολογισμός του οικονομικού αποτυπώματος βασίζεται στο υπόδειγμα εισροών-εκροών, μέθοδο που αναπτύχθηκε από τον οικονομολόγο Wassily Leontief, ο οποίος τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών για αυτή την εργασία το 1973. Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών βασίζεται στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία κλαδικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά κατηγοριοποιούνται σε 63 κλάδους (όπως κατασκευές, λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης κ.ά.). Για κάθε κλάδο δημοσιεύονται στοιχεία σχετικά με την ακαθάριστη αξία παραγωγής του προϊόντος και τις ποσότητες, σε όρους αξίας, των εισροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή αυτού του προϊόντος (όπως προϊόντα άλλων κλάδων, εργασία, κεφάλαιο και εισαγωγές). Επίσης, δημοσιεύονται στοιχεία για το ύψος των φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που καταβλήθηκαν κατά τη διαδικασία παραγωγής κάθε κλάδου, όπως και για τις τελικές χρήσεις του προϊόντος κάθε κλάδου (τελική κατανάλωση από ιδιωτικούς φορείς και από το δημόσιο, αποθέματα, σχηματισμός κεφαλαίου, εξαγωγές). Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνονται στους πίνακες εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία (**Διάγραμμα 5.1**).

Διάγραμμα 5.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών

Το υπόδειγμα εισροών-εκροών στηρίζεται σε συγκεκριμένες υποθέσεις, η βασικότερη από τις οποίες αφορά την τεχνολογία παραγωγής, η οποία θεωρείται σταθερή. Θεωρείται δηλαδή ότι για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ενός κλάδου απαιτούνται εισροές (προϊόντα-υπηρεσίες και εργασία) σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής παραγωγής του κλάδου. Επίσης, οι καταναλωτικές προτιμήσεις και οι τιμές στην οικονομία δεν αλλάζουν ως αποτέλεσμα της μεταβολής που εξετάζεται (π.χ. η δραστηριοποίηση ή όχι ενός κλάδου της οικονομίας), ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου υποδείγματος, η παραγωγή κάθε κλάδου καθορίζεται από τη ζήτηση για το προϊόν του.

Με βάση τις συγκεκριμένες υποθέσεις υπολογίζονται για κάθε κλάδο η ποσότητα της απαιτούμενης εισροής, καθώς και άλλα μεγέθη (όπως οι μισθοί) ανά μονάδα αξίας τελικού προϊόντος του κλάδου. Με βάση τις απαιτήσεις κάθε κλάδου ανά μονάδα παραγωγής, μπορούν να προσδιοριστούν οι αντίστοιχες απαιτήσεις κάθε κλάδου που αφορούν τις εισροές από τους προμηθευτές του (έμμεση επίδραση). Με παρόμοιο τρόπο, προσδιορίζεται η επίδραση της δραστηριότητας κάθε κλάδου, λόγω των εισοδημάτων που δημιουργούνται για τους εργαζόμενους και τη συνακόλουθη αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών τους.